

תמצית פסק הדין

הנאשם, ששימש כאח אחראי בבית חולים ממשלתי ואשר הושעה בעקבות ההליכים המשמעתיים מתפקידו, הואשם בעבירות משמעת רלוונטיות בגין מעשים שיוחסו לו ואשר בוצעו בתחומי בית החולים מעשים, שלדעת התביעה, נשאו אופי מיני מובהק ומומשו כלפי אחיות שהיו נתונות למרותו.

הנאשם כפר באישומיה של של התובענה וטען שהמעשים שמומשו בתחומי בית החולים יסודם בהסכמה מלאה וקשר הדדי שנוצר בין הצדדים. כאשר מעשים אחרים שמומשו כלפי אחות אחרת נשאו, לגישת ההגנה, אופי חברתי בלבד.

לנוכח כפירתו של הנאשם באישומיה של התובענה, התנהל בפני בית הדין משפט הוכחות. בהכרעת הדין נפרסות ראיות התביעה וההגנה, המסגרת הנורמטיבית שתוחמת את פני מעשיו של הנאשם, לרבות היסוד של ניצול מרות במסגרת יחסי העבודה, רמת ההוכחה והיסוד הנפשי הנדרשים בהליכים משמעתיים. ובהמשך, מוצגים בהכרעת הדין סיכומי הצדדים, ולאחריהם ניתוח הראיות, כפי שבאו בפני בית הדין לגבי כל אחד מאישומיה של התובענה. לאחר שבית הדין דחה טענות סף שונות של ההגנה, שלא מצא בבהן ממש, הוא נדרש לניתוח הראיות כפי שבאו בפניו. במיוחד, התרשמותו הבלתי אמצעית מהעדים שהעידו בפניו.

בסופו של עיון, הגיע בית הדין למסקנה כי, לא הייתה הסכמה ממשית לקיומו של הקשר בין הצדדים. החשש והפחד מהנאשם, מכוחו וסמכותו, הם שהביאו לאותו מימוש מיני של המעשים שיוחסו לנאשם.

בסופו של עיון, החליט בית הדין להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בשני אישומיה של התובענה.

ניתן ביום כ"ב בכסלו התשס"ו – 25.12.2005.

ההרכב: עו"ד יוסף תלרז - היו"ר
עו"ד אהובה מטסרו - חברה
מר סעיד אבו זלאם - חבר

בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה

בפני : עו"ד יוסף תלרז – אב בית הדין
- יו"ר
עו"ד אהובה מטסרו
- חברה
מר סעיד אבו זלאם
- חבר

התובעת : עו"ד שרונה גדה

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד תמי אולמן
עו"ד יעקב שלומוביץ

נציג המשרד : מר ששון בסון

הכרעת - דין

התובענה

1. הנאשם, יליד שנת 1964, המועסק כאח אחראי בבית החולים בחיפה במחלקת פלסטיקה, הנמצא בשירות המדינה משנת 1990 – שירות שממנו הושעה בתאריך 15.8.2002, הואשם בתאריך 21.8.2002 בכתב תובענה מתוקן בעבירות לכאורה לפי סעיפים 17(1), 17(2), 17(3) ו- 17(4) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן-החוק), בגין מעשים אשר לדעת התביעה הגיעו למעלתה של הטרדה מינית אשר מומשו כלפי אחיות שהועסקו במחלקתו שעליהן היה הממונה : -

א. אישום ראשון

(1) בשנת 1995 בתחומי מחלקתו במהלך שעות הלילה, הנאשם ביקש, אח"כ אילץ את האחות א.ע לבצע בו מין אוראלי.

(2) במהלך החודשים פברואר או מרס 2000, בתחומי המחלקה, קרא הנאשם לאחות הנ"ל בשעה שהיה בחדרו, פתח את מכנסיו ואח"כ החל לאונן בפניה וביקשה לבצע בו אקט מיני כאמור. ובמועד נוסף בין החודשים מאי-יוני 2000 שוב זימן את א.ע לחדרו, הוציא את איבר מינו וביקשה לבצע בו מן אוראלי – פעולה שמומשה בניגוד לרצונה, ולאחר מעשה זה מישש את חזה.

(3) אירוע נוסף נותרש ע"פ המיוחס לנאשם באישום זה בחודש יולי 2001 וגם בו זימנה לשיחה לחדרו, שם הנאשם משך את המתלוננת בכח אליו, הרים את חולצתה וחזיייתה, פתח את מכנסיה, הושיבה על כיסא, פיסק את רגילה ודחף אצבעות לאיבר מינה בניגוד לרצונה. ובמועד נוסף שנותרש לדעת התביעה בחודש ספטמבר 2001

בשעה שהמתלוננת א.ע נכנסה לחדרו על-פי בקשתו, בנוגע לחופשה אותה ביקשה. הנאשם נעל את דלת חדרו, סגר את הוילון, הוציא את איבר מינו והחל לאונן, אח"כ הוריד בכח את מכנסיה, תוך שימוש בכח, ניסה להחדיר את איבר מינו לאיבר מינה.

4) התביעה סבורה לעניינו של אישום זה, כי הנאשם במעשיו פגע במשמעת שירות המדינה, הפר את הוראותיו של סעיף 3(א)2, (3) ו-6 לחוק למניעת הטרדה מינית התשנ"ח-1998 (להלן-החוק למניעת הטרדה מינית), פסקה 43.422 לתקשיר שקדמה לחוק האמור ופסקה 43.421 שפורסמה בעקבותיו, והתנהג בגין מכלול מעשיו בהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה וכן התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו, או בקשר איתו.

ב. אישום שני

1) במועדים שונים בין השנים 1998 – 2001 נהג הנאשם להזמין את המתלוננת ר"ע שהיה ממונה עליה, אותה נהג להושיב על ברכיו או להיצמד לגופה, תוך נגיעה בחזה ובאיבר מינה, וביקשה לגעת באיבר מינו עד אשר הגיע לפורקן. ובנוסף נהג לחקרה בעניינים פרטיים לגבי קיומו של חבר, ומימוש יחסי מין עמו.

2) התביעה סבורה, כי במעשיו האמורים הנאשם פגע במשמעת שירות המדינה, הפר את הוראותיהם של סעיפים 3(א)2, (3) ו-6 לחוק למניעת הטרדה מינית ואת הוראותיה הרלבנטיות של פסקה 43.421 לתקשי"ר.

2. תגובת הנאשם לכתב התובענה

א. הנאשם בתגובתו לכתב התובענה מסר, כי שימש כאח אחראי במחלקת הפלסטיקה. לגרסתו היו בינו ובין המתלוננת שבאישום הראשון קשרים מיניים סדירים ואשר מומשו מתוך הסכמה מלאה של גבי א"ע, ולא היה בהם כל יסוד של ניצול מינית.

ב. לגבי האישום השני הנאשם כפר בפנינו בקיומו של קשר מיני עם המתלוננת מס' 2 – יחסיה עמו גם עת ישבה על ברכיו נשאו אופי חברתי וחברי.

ג. הגם שהנאשם הודה בפנינו בקיומו של קשר מיני מתוך הסכמה עם המתלוננת מס' 1 – לגרסתו מעשיו לא הגיעו למעלתה של הטרדה מינית כמשמעה בדין.

ד. בפנינו התנהל משפט הוכחות לגבי שני אישומיה של התובענה.

3. במסגרת הכרעת הדין נציג את פרשת התביעה, פרשת ההגנה, את המסגרת הנורמטיבית שחלה על נשוא דיונו, את סיכומי הצדדים לראיות ולדין ולאחר מכן נפסוק את דינו של הנאשם, כדרכה של כל מלאכת שפיטה.

א. עדויות

(1) גב' ר.ע. (אישום שני)

- (א) אחות מוסמכת במחלקתו של הנאשם, כפופה אליו, ומועסקת בה כמספר שנים.
- (ב) מעדותה למדנו, כי העדה לא הבחינה בקשר יוצא דופן או ביחס שונה בין הנאשם ובין המתלוננת א.ע.
- (ג) ולגבי מערכת היחסים האינטימית שקיימה עם הנאשם העידה, כי אלה נעשו מתוך חששה מהנאשם, ולשאלת התובעת מדוע לא התלוננה על מעשיו, השיבה: -
"אני לא מספיק חזקה, הרגשתי מאוד חלשה על ידי".
(פרוטוקול עמ' 8 שורה 26)
- בהמשך עדותה תארה את אישיותו של הנאשם כאישיות של דיקטטור, כאשר לדבריה:
"כל האחיות סבלו מהשפלות וצעקות".
(פרוטוקול עמ' 9 שורה 33).
- (ד) ולגבי מהות היחסים שנתקיימו בינה ובין הנאשם שמענו, כי לאחר נעילת דלתו נוהלה שיחה בענייני עבודה ואף בעניינים אישיים כמו אם לעדה יש חבר, ובהמשך המפגש: -
"היה נוגע בי מלטף אותי, קם מהכסא שלו".
(פרוטוקול עמ' 10 שורה 28)
- ובעקבות מעשיו העדה חשה הרגשת איום ופחד וכן חשה תחושה רעה בשל כך שבסמוך לאירועים, לא הגישה תלונה.

(2) הגב' א.ע. – מתלוננת (אישום ראשון)

- (א) בתחילת עדותה של המתלוננת הוגשה בהסכמה, אמרתו של הנאשם כפי שנגבתה בנשי"מ, ואשר סומנה על ידינו כ-ת/1.
- (ב) המתלוננת בת 31 בעלת תואר ראשון בסיעוד ואשר את עבודתה בבית החולים רמב"ם החלה משנת 1994 ושובצה במחלקה לכירורגיה פלסטית. את הנאשם הכירה עוד מהתקופה בה שימש כמדריך קליני וסגן אחות אחראית, ואשר הדריכה עוד בראשית השתלבותה במחלקה.
- (ג) בתחילת עדותה המתלוננת תיארה את בקשתו ומימושה לבצע בנאשם מין אוראלי. ולשאלת התובעת מדוע לא ברח מהמקום השיבה: "הייתי בהלם". (פרוטוקול עמ' 15 שורה 31). ובנוסף חשה בושה מהמעשה שבוצע במשמרת הלילה הראשונה, לפני כ-7 שנים, ואשר לדבריה הופעלה בו גם מידה של כח. ובהמשך העדות שמענו, כי לאחר האירוע הנ"ל במהלכם של 4 שנים הבאות, לא קרה דבר חריג בינה ובין הנאשם, הגם שבשנת 98 הנאשם מונה כאח אחראי. אירוע נוסף נרחש בשנת 2000 לאחר חזרתה מחופשת לידה. ולאחר שיחה עם סדרי שיבוצה במחלקה, הנאשם פתח את מכנסיו והחל לאונן בפניה אולם בקשתו למין אוראלי סורבה על ידה. עוד הוסיפה העדה, כי במהלך מעשיו פחדה לפתוח את דלת החדר, הגם שלא היתה נעולה.

ועוד הוסיפה העדה בעדותה, כי בהמשכם של דברים בשעה שזומנה לחדרו, ניסתה להתחמק מאותו זימון בתירוצים שונים עד אשר כונתה על ידו "חמקנית ומתחמקת" (פרוטוקול עמ' 19 שורה 24).

(ד) כשלושה חודשים אחרי האירוע הנ"ל בחודשים מאי-יוני 2000, שוב נקראה לחדרו של הנאשם, בו פתח את מכנסיו החל לאונן והפציר בה לבצע בו מין אוראלי – מעשה שמומש עד תום. כאשר בקשותיו של הנאשם כי תשוב ותפקוד את חדרו לא פסקו עד אשר נתממש אירוע נוסף במהלך חודש יוני 2001, עת נכנסה לחדרו לצורך כתיבת ומסירת הערכת ממונה לקראת קורס, הנאשם סגר את דלת החדר שוילונותיו היו סגורים, פתח את חזייתה ובסופו של דבר לאחר הורדת מכנסיה עד הברך, הכניס אצבעות ידו לאיבר מינה – בעקבות המעשה "אני הייתי בהלם, לא הגבתי כמו שהניח אותי ככה נשארתי לאחור" (פרוטוקול עמ' 21 שורה 38), ולשאלת חבר בית הדין הבחירה כי לא התלוננה אז על המעשה, מחשש שהנאשם ינתקם בה, וכן מפאת אופייה הבישני.

(ה) המתלוננת העידה בפנינו על אירוע נוסף שנתרחש בספטמבר 2001, שבו נדרשה להיכנס לחדרו של הנאשם לנוכח בקשתה לחופשה משפחתית שהגישה, לאחר שנעל את דלת החדר פתח את מכנסיו והוריד את מכנסיה, הוא נצמד למתלוננת מאחור וניסה להחדיר את איבר מינו לאיבר מינה – אז תוך כדי כפי בפנינו אמרה לנאשם "הגזמת, הגזמת" (פרוטוקול עמ' 23 שורה 11). גם אחרי אירוע זה חשה בושה ופחד, הגם שגמלה בליבה החלטה כי בעקבות אירוע זה היא תלך ותתלונן, שמא תהפוך לשפחת מין, של הנאשם.

ובהמשך העדות שמענו מהמתלוננת, כי ביקשה מנעמ"ת חוברת שדנה בהטרדה מינית וסיפרה לבעלה על חלק ממעשיו של הנאשם. הדיווח הוליד מפגש משולש עם הנאשם, המתלוננת ובעלה שבו בכה הנאשם, איים להתאבד, הציע לבעלה כספים שלא נלקחו, שביקש כי יניח לרעייתו, ואולם הנאשם המשיך לתחקרה בהמשך לגבי מידת ידיעתו של בעלה, וגילה דאגה בשיחות עמה בקשר לגורלו. המתלוננת פנתה לקבלת ייעוץ לנעמ"ת ובעקבות פנייתה לנעמ"ת בתאריך 9.5.2002, החלה החקירה ובתאריך 20.5.2002, הועברה למכון הלב.

(ו) **בחקירתה הנגדית עמדה המתלוננת על כך, כי מסרה בפנינו עדות שכולה אמת, אף שלא בידה להצביע על השוני בין עבירות מין שונות ואולם ציינה כי:**
"להערכתני נעשו מעשים חמורים"
(פרוטוקול עמ' 29 שורה 28).

עוד מסרה העדה לבית הדין, כי בסופו של דבר היא דווחה על כך לבעלה, ואולם קשה היה עליה הדיווח, ולאחר הליך של גיבוש פנימי בתוכה, החליטה לספר לבן זוגה, אשר הציע למתלוננת לעבור בדיקת פולגרף, כאשר לגרסתה השאלה שנוסחה בטופס הבדיקה לגבי קיום יחסי מין מלאים עם הנאשם, היתה פרי ניסוחו של הבודק כאשר: -

"בעלי לא חשד בי, אני הראשונה שסיפרתי לו ביוזמתי. אני אחזור על זה שוב, בעלי לא חשד בי."
(פרוטוקול עמ' 32 שורה 15)

ובעקבות שאלה נוספת של הסניגורית המלומדת, למדנו מהמשך חקירתה הנגדית, כי לבעלה חשוב היה אם נתקיימו יחסי מין מלאים בינה ובין הנאשם. ולגבי ניסוח נושא הבדיקה, גבי א"ע היתה נתונה במידה של לחץ וחרדה. ולגבי מהות פחדה מהנאשם העידה בפנינו, כי לנוכח גודלו הפיזי של הנאשם פחדה ממנו כל הזמן. ובהמשך העדות: -

"הוא איים עלי במבטים. הפחד שלי היה שאם לא אענה לו, יש לו הרבה סמכויות והוא יכול לכתוב הערכה לא טובה ולגרום לפיטורי." (פרוטוקול עמ' 34 שורות 34-35)

ובנוסף מסרה העדה, כי לא היה יסוד של הסכמה ביחסיה עם הנאשם: -
"לא היו שום דברים שנעשו בהסכמה והדברים נעשו בכח פיזי ובכח מעמדו." (פרוטוקול עמ' 36 שורה 10)

(ז) בהמשך חקירתה הנגדית העדה עומתה עם הודעותיה בנש"מ (1/נ-2/נ) ובמח"ש (3/נ) שהוגשו לבית הדין כמוצגים מטעם ההגנה ושאלונים שונים שמילאה במקום העבודה גם לגבי הנאשם (4/נ, 5/נ, 6/נ-7/נ), אשר גם הם הוגשו לבית הדין. לעדה לא היה הסבר מדוע מבטו של הנאשם והחשש הפיזי ממנו לא הוזכרו בעדותו של בעלה: **"לא יודעת למה הוא בחר לענות ככה."** (פרוטוקול עמ' 36 שורה 43). כן מסרה לבית הדין, כי דיווחה לבן זוגה על האירוע באופן מדורג.

לגבי יסוד ההערכה כלפי הנאשם שמצאה ההגנה בשאלונים שמענו, כי הדברים נועדו לרצות את הנאשם לנוכח פחדה ממנו. ובהמשך העדות שמענו מפי העדה, כי דיווחה על מלוא פרטי האירועים לבעלה ומסרה לו, כי הכל נעשה תחת לחץ וכפיה. ולגבי הדברים שהעדה מסרה לעו"ד יעל לביא מנעמ"ת והפער שקיים בינה ובין עדותה בפנינו, בין השאר לגבי יסוד החדרת אצבעו של הנאשם לאיבר מינה מסרה, כי אך תמצית דבריה נרשמה על ידי עו"ד יעל לביא.

(ח) בהמשכה של החקירה הנגדית שמענו, כי תדירות האירועים שבהם נקראה לחדרו של הנאשם, שגם בכך ראתה הטרדה, גברה משנת 2000 ואילך, כאשר בנעמ"ת נמסר לה כי קשה תהא ההתמודדות בבית הדין עם מעשים שנעשו בה לפני 7 שנים.

(ט) בשלהי חקירתה הנגדית של גבי א"ע נחשפנו לכך שהמתלוננת הגישה תלונה נגד הסניגורית ללשכת עורכי הדין (שהוגשה וסומנה כ-8/נ), שלא טופלה, בשל כך שהחליטה לייצג את הנאשם שכפוף לבן זוגה מנהל המחלקה שבה מועסק הנאשם, ובה כתבה כי הוטרדה "בתקופה האחרונה": -
"כתבתי את זה כי אני צריכה לציין את הדברים החשובים. לא חשבתי שאני צריכה לציין שמקרה אחד ארע לפני 7 שנים." (פרוטוקול עמ' 48 שורות 40-41).

ובהמשכה של החקירה הנגדית, הוגש לבית הדין צילום חדרו של הנאשם, אשר הוגש וסומן על ידנו כ-9/נ, ואשר נמצא בסמיכות לחדר הצוות. ולגבי הטעם שמעשיו של הנאשם לא נראו ולא נשמעו השיבה, כי ניסתה לדבר אך הושתקה על ידי הנאשם בצורה מאיימת ונכנסה להלם בשעה שהחל להתפשט, וסוגר דלת חדרו, או נועלה.

(י) לבקשתה של החוקרת המתלוננת הקליטה את הנאשם בתאריך 9.5.02. תמליל הקלטה הוגש וסומן כ-10/נ ובחקירתה עמדה על כך, שאף אם היתה מועברת על-ידי הנאשם לבקשתה למרפאה הפלסטית או מחלקה אחרת, הדבר לא היה מונע אותה מלהגיש את תלונתה. ובהמשך שמענו, כי הנאשם היה מוטרד מתהליך חשיפת התלונה בפני בעלה: -
"ואז אמרתי לו על מעשים כמו חשיפת חזה." (פרוטוקול עמ' 52 שורה 35)

ואולם לדבריה, בעלה ידע על הכל, ולא שיתפה את הנאשם בדיווחיה לבן זוגה ודחתה את גרסת ההגנה, כי הנאשם על מנת לגונן מפני בן זוגה ביקש לתאם עמה גרסאות.

יא) בסיומה של חקירתה הנגדית, המתלוננת עמדה על כך שלא ביקשה במיוחד לנסוע יחד עם הנאשם, הגם שלעיתים הצטרפה לבדה לאחר שהבטיח לה כי הנסיעה תהא נטולת שיחות על מין, או יחד עם אחרים, ולא אישרה כי נישקה את הנאשם בחתונתה: -

"הפרחתי נשיקות לצוות שהגיע לחתונתי, באופן כללי."
(פרוטוקול עמ' 56 שורה 48)

מר שי ע' (3)

א) העד בן זוגה של המתלוננת גב' א"ע. שוטר, בוחן וחוקר תאונות דרכים. נשוי למתלוננת מזה כ-7 שנים, לזוג שלושה ילדים.

ב) שמענו בעדותו בפנינו, כי מחודש ינואר 2002 חש כי רעייתו מצויה במצוקה ודכדוך, והחליט לדובבה תחילה בכתב ואחר כך בעל-פה ובדרך זו עודכן על אירוע שנתרחש לפני כ-7 שנים, אשר פרטים עליו נמסרו תוך פרץ רגשות, שבו הנאשם אילצה לבצע בו מין אוראלי, ולבסוף חשף את חזה – פעולה שבמהלכה אונן בפניה.

ג) העד התלבט לגבי דרך ההתמודדות עם המידע שאליו נחשף, גם בשל היבט משפחתי מסורתי, והמבוכה שתהא מנת חלקו, אם תחקר התלונה במשטרת ישראל, על ידי עמיתיו.

ד) בהמשך העדות העד העיד בפנינו בפירוט רב על אירועים נוספים שדווחו לו מפי רעייתו משנת 2000 ואילך. כאמור בעדותה, כאשר: -
"לאורך כל השיחות פרטה לי את המקרים במדויק, ברצף בבכי, והרגשתי כאילו יצאה מבועה והוציאה משהו שהדחיקה."
(פרוטוקול עמ' 64 שורות 47-48)

ה) עוד שמענו, כי בעקבות שיחה של רעייתו עם גב' רוני גגין, רעייתו התגברה על מחסום הפחד להתלונן, ועל מה שהעריך כהטרדה מינית. העד שלל אפשרות, כי חשד כי רעייתו והנאשם ניהלו רומן ביניהם, ולמסקנה זו הגיע לאחר שנחשף לפסיקה וחומר עזר בסוגיית הטרדה מינית. עוד מסר העד בעדותו, כי הציע לרעייתו ללכת למכונת אמת – הצעה שקיבלה ברצון כלשונו: -
"כדי להמשיך להיות בטוח שמדובר בהטרדה מינית ואין אולי זיק של דבר שהיא הסכימה לכך."
(פרוטוקול עמ' 66 שורה 38)

כבעל קשתה עליו ההבנה מדוע רעייתו לא מנעה את האירועים מתחילתם וביקש להיות בטוחה בנדון בסיועה של אותה הבדיקה, אשר תוצאותיה היו מקובלות עליו.

ו) העד עדכן את בית הדין, כי הנאשם עודכן על ידי רעייתו כי הוא מודע לאירועים שנתרחשו. פגישה ראשונה נערכה בין הנאשם, העד ורעייתו בתאריך 8.2.2002 "בקניון ביג" שבה נטל הנאשם על עצמו את מלוא האשמה על האירועים, ואף הביא עמו שקית כסף שלא ניטל, על מנת להשתתף בהוצאותיו של חוקר פרטי.

באותה פגישה הנאשם ישב על המדרכה ובכה והביע דאגה לגורלו. פגישה נוספת נערכה ב-16.4.02 – פגישות שנועדו לחזק את אמונו ברעייתו ולגרום להיפרדותה של רעייתו מסביבת העבודה של הנאשם, כאשר בת זוגו בשל חששה מהנאשם לא נטלה חלק פעיל בשיחה שבפגישה השנייה, שגם בה איים הנאשם לשים קץ לחייו ושבה אף הובטח כי תהא הפרדה של מקום העבודה בין הנאשם ורעייתו של העד – העברה שבוששה להגיע ומומשה בעקבות פגישתו בנעמ"ת, הממונה על מעמד האישה בבית החולים הגב' גיין והעברת הטיפול לנש"מ, ואזי המתלוננת הועברה למכון הלב.

(ז) מחקירתו הנגדית של העד עלה, כי הוגשו תלונות או תביעות בנוגע לאישומים, או לייצוג הנאשם, ללשכת עורכי הדין, לנש"מ, לעיתון ידיעות אחרונות וכן לבית הדין האזורי לעבודה. כן שמענו, כי העד הציע לרעייתו בדיקת פוליגרף והמתלוננת הסכימה והעיד, כי נתן ברעייתו אמון מלא בדיווחיה, ואולם ביקש לכך חיזוק: - "טבעי, כבעל יש תמיד חשש קטן." (פרוטוקול עמ' 78) ועוד למדנו מעדותו, כי היה מוטיב בשאלה, האם המעשים ברעייתו נעשו מתוך כפייה או הסכמה. ובהמשך עמד העד על מועדי האירועים כפי שמסרם בחקירתו הראשית, לאחר שעומת עם חקירתו בנש"מ שהוגשה על ידי ההגנה וסומנה על ידו כ-11/נ. עדות נוספת שהוגשה לבית הדין במהלכה של חקירתו הנגדית הינה עדותו במח"ש, מתאריך 20.5.02, אשר סומנה על ידו כ-12/נ.

(ח) העד הכחיש נמרצות בחקירתו הנגדית, כי איתר קיומו של רומן בין רעייתו והנאשם ועמד על כך, כי האמין לכל דיווחיה על סמך הפרטים שמסרה לו לגבי אירועים שנתרחשו לפני הנישואין וגם לאחריהם, והיה ער לפחדה מהנאשם בשל כוחו וסמכותו, וגם שלא איים עליה וכי את המונח "הטרדה מינית" למד במהלך מפגשיו בנעמ"ת, וכי אפשר כי לא הזכיר ב-11/נ את האירוע הראשון מאחר ולא נשאל על כך, וכי זכה לקבל מענה מרעייתו שלא צעקה באירועים שנתרחשו בחדרו של הנאשם לנוכח תחושת הקיפאון, בה חשה.

(ט) העד אישר בחקירתו הנגדית, כי בשלב הראשון ביקשו הוא ורעייתו את ההפרדה מהנאשם על פני הגשת תלונות, לנוכח פוטנציאל המבוכה שהיה טמון באופיים של המעשים שנעשו בגופה של רעייתו ואשר לא היתה מודעת למלוא זכויותיה, במיוחד לא ליסוד ניצול מרות על ידי ממונה.

(י) **בחקירתו החוזרת** הסביר העד, כי רעיון הבדיקה בפוליגרף נועד להבהיר כי רעייתו במפגשיה המיניים עם הנאשם פעלה מחוסר ברירה ומתוך חשש ועל רקעה של תכלית זו, הבודק שאל את שאלותיו, וכי אפשר כי רעייתו לנוכח פנייתו אליה פירשה את דבריו, כי חשד למעשה בבגידה מצידה.

(יא) לאחר סיום חקירתו של העד הוגשו בהסכמה שלוש הודעותיו של העד במח"ש מתאריכים 18.4.02, 13.5.02 ואשר סומנו על ידו כ-4/ת, כ-5/ת וכ-5/ת א'.

(4) עו"ד יעל לביא אפרת

(א) העדה שימשה במועד הרלבנטי לתובענה כמנהלת לשכה בנעמ"ת, אחראית על אזור חיפה והצפון.

(ב) מעדותה למדנו, כי המתלוננת העדיפה להתנתק מהנאשם על פני הגשת תלונה, במיוחד לא במשטרת ישראל. בעלה של גב' א"ע נכנס עמה לפגישה ואולם יצא לבקשת העדה במהלכה, וכי חלקה הטיפולי של העדה נסתיים עת הועבר עניינה של המתלוננת לטיפולו של בית חולים רמב"ם ונציבות שירות המדינה. במהלך

עדותה העדה זכרה רק חלק מהמעשים עליהם התלוננה גב' א"ע, הגם שבמועד הסמוך למפגש, מעשיו של הנאשם הפכו לאינטנסיביים. ולגבי השפעת בן זוגה על מהלכה של א"ע העידה:

"בהחלט התרשמתי שהיא לא פועלת מתוך לחץ של בעלה."
(פרוטוקול עמ' 141 שורות 33-34).

ג) וכן עלה מחקירתה, כי במפגש עם המתלוננת ובעלה שהיה ב-2.5.02, לא עלה בידה להיזכר בפרטים המלאים שדיווחו לה על מעשיו של הנאשם. העדה לא ניהלה פרוטוקול, אלא תמצית פרטי השיחה, אולם זכרה כי הליכתה של גב' ע"א לבדיקת פוליגרף, מקורה בבקשתו של בעלה, שלאחריה נחה דעתו כי היה במעשיו של הנאשם יסוד של ניצול מרות, כאשר בהמשך חקירתה הנגדית לעניין אופיים של האיום והלחץ העידה: **"איום שאני אכאיב לה או אכה אותה, לא זוכרת דבר כזה."** (פרוטוקול עמ' 144, שורה 16). הגם שהעדה העריכה מדבריה של המתלוננת, כי הופעל כלפיה לחץ.

ב. מוצגים

במהלכה של פרשת התביעה הוגשו לבית הדין מספר מוצגים אשר סימונם הובאו לעיל. נביא להלן את תמציתם של אותם מוצגים ברי השלכה על הכרעת דינו.

1) ת/1 – אמרת הנאשם

א) אמרת הנאשם נגבתה תחת אזהרה בתאריך 12.5.02 על ידי חוקרת בנש"מ, הגב' צ. עמדי.

ב) באמרתו המפורטת עד מאוד, פרט הנאשם את מהות הקשר המיני שקיים עם המתלוננת אשר לא הגיע על-פי החלטתו לקיום יחסי מין מלאים – קשר שמומש בחדרו הנעול. מטרתו היתה להגשים מאווים של סיפוק מיני ולגרסתו נעשה מתוך הסכמה מצידה של המתלוננת בתקופה שקדמה לנישואים וגם לאחריהן.

ג) באמרתו מסר הנאשם על קשר שנוצר עם בעלה של המתלוננת ועמה בנוגע להפרדתם והעברתה למרפאה הפלסטית, כאשר בעצם בא כוחו לנוכח הלחץ שהופעל עליו בנדון והגיש נגד בן זוגה של המתלוננת עד התביעה מר שי ע' תלונה במח"ש על סחיטה ואיומים, והפסיק כל טיפול בהעברתה.

עוד עולה מהאמרה, כי א"ע נענתה לכל בקשה להיכנס לחדרו והיתה מודעת לצפוי להתרחש, אולם הביעה הסתייגות מקיומו של קשר פיזי בתקופת המחזור והתחמקה מבקשותיו של הנאשם להיכנס לחדרו, וכי תלונתה נגדו הוגשה, רק בשל חששה מתגובתו של בן זוגה.

ד) לגבי אופי קשריו עם גב' ר"ע, הנאשם מסר באמרתו, כי החיבוקים והנשיקות היו הדדיים, הודה כי נגע בחזה ואולם דחה בקשתה לבוא לביתה, הגם שלא אחת יזמה את הקשר הפיזי עמו ונמרחה עליו וחש את מידת הנאתה מאותו הקשר.

ה) הנאשם הוסיף באמרתו, כי הפסיק את קשריו עם עובדות בית החולים לאחר שחש כי במעשים אלה פגע ברעייתו. וכן מסר בחקירתו, כי חש קושי ומצוקה לנוכח תלונה שתוגש נגדו עד כדי בכי בפני גב' א"ע ובעלה. וגם בחקירה שבסיומה הביע תמיהה על כך שלא העירו לו עובדות בית החולים על התנהגותו **"לא בסדר"** (ת/1 עמ' 25 שורה 27).

2) ת/2 – הודעה בדבר סיום חקירה
מסמך מתאריך 14.8.02 שבו מודע למר שי עי על-ידי מר הרצל שבירו ממונה בכיר על חקירות שוטרים בפרקליטות המדינה, על סגירת התיק נגדו בשל חוסר אשמה.

3) ת/4 – עדות הנאשם במח"ש

א) עדות הנאשם נגבתה במסגרת תלונות על איומים וסחיטה שהגיש נגד מר שי עי והמתלוננת ובה פרטים על הקשר הפיזי שקיים עם א"ע, לרבות נסיעות משותפות ברכבו וגילוי הקשר על-ידי הבעל שאיים בתלונה על הטרדה מינית ואינוס, אם המתלוננת לא תועבר למרפאה הפלסטית ואם העברתה לא תמומש.

ב) בשלהי עדותו התלונה ממוקדת במעשיו של השוטר - בן זוגה של א"ע, כאשר חלופת ההעברה למרפאה הפלסטית או תלונה שתוגש נגד הנאשם על ידי א"ע, עולה גם מ-ת/5 א'.

4) ת/6 - רישום פגישה על ידי עו"ד לביא

א) מסמך בנדון מתאריך 20.5.02 כפי שנמסר לבית הדין באמצעות עו"ד לביא, ובו המעשים המיניים כפי שדווחו לה מפיה של המתלוננת שמומשו על-פי בקשתו של הנאשם, עליהם לא דווחה לאיש, זולת דיווח שנמסר לאחרונה לבעלה. המתלוננת תארה את הנאשם כאדם גדול וסמכותי שלא העיזה להרגיזו, והבינה כי בקשות לחופשה קשורות למתן תמורה מינית.

ב) עד התביעה ש"ע מסר, כי נפגש עם הנאשם שאיים לשים קץ לחייו, שהציע כסף ושוכנע לאחר בדיקת פולגרף, כי מעשיו של הנאשם היו בגדר ניצול מיני וכי רעייתו שיצאה דוברת אמת בפולגרף, וכי המעשים נעשו מתוך פחד. וכן עולה דרישתו של מר שי עי להעברתה של רעייתו מהמחלקה.
מר שי לא שמע מרעייתו כי הנאשם איים עליה, אולם יטען לדבריה, כי הדברים נעשו בהסכמה. ועוד עלה באותה שיחה, כי נסעה ברכבו של הנאשם מספר פעמים, ולאחר שהבטיח כי לא יעשה לה דבר במהלך הנסיעה.

5. פרשת ההגנה

א. עדויות

הנאשם בחר להעיד והעיד בפנינו כעד הגנה ראשון.

1) הנאשם

א) הנאשם בוגר החוג לסייעוד בבאר שבע וכפי שעולה מעדותו, בעל מסלול מקצועי ומגוון בתחומי רפואה שונים שבהם התקדם עד אשר מונה במינוי פורמלי כאח אחראי במחלקת הפלסטיקה בשנת 98, ואולם את המתלוננת הכיר משנת 94, עת כיהן כסגן אחות המחלקה שבאותה העת המתלוננת עשתה סטג' במחלקתו.

ב) הנאשם העיד בפנינו על תחילתו (בשנים 94/95) ומשכו של הקשר המיני שנתקיים בין הנאשם והמתלוננת שהיה הדדי, ואולם לא כלל כל חדירה לאיברי גוף עד אשר בעלה עלה עליו ב-8.2.02. הקשר המיני מומש בתוך תחומי בית החולים מאחר: **"אני בכלל לא רגיל להיות מחוץ לבית אחרי שעות העבודה."** (פרוטוקול עמ' 92 שורה 36)

ג) הנאשם דחה מכל וכל את גרסת המתלוננת כי הקשר המיני מומש בשל פחדה מהנאשם, לרבות מגודלו הפיזי וזאת בהתחשב בפרק הזמן שבו נמשך הקשר שכלל נסיעות משותפות, נטילת חלק בשמחות משפחתיות ושיתופה בבעיות משפחתיות.

ד) הנאשם תאר בפנינו בעדותו את מפגשיו עם המתלוננת ובעלה, לאחר שעלה על הקשר המיני ואת מידת חששה ממשבר בנישואין שיגיע לגירושין, ואולם הכחיש בפנינו כי הביא למפגשים עמו כסף וכלשוננו: - **"לא הבאתי שום כסף לאף פגישה"** (פרוטוקול עמ' 94 שורה 28) - וגם שבעלה של גב' א"ע דרש את העברתה ממחלקתו. ובהמשך המתלוננת מסרה לו, כי בעלה דרש שתעבור בדיקת פוליגרף ולדבריה הבדיקה הצביעה על אמירת אמת, לגבי אותם אירועים שדווחו לבן זוגה.

ה) **חקירתו הנגדית של הנאשם היתה חקירה מקיפה שבה עומת עם חקירתו הראשית בפנינו עם הגרסאות, שמסר בחקירתו בנושאים ובמחש"ש.**

בחקירתו הנגדית מסר לבית הדין לראשונה, כי נכח בה עוד חוקר שאת פרטיו אינו זוכר, ואולם עומד על כך כי מסר החקירות רק את האמת, העיד בחקירתו הנגדית בפנינו, כי קשריו עם גב' א"ע המתלוננת נעשו מתוך הסכמה, אופיינו בנשיקות וחיבוקים שכללו גם מין אוראלי בהסכמה הדדית. עוד עלה מחקירתו הנגדית, כי הגם שביקר בביתה של המתלוננת עוד לפני נישואיה, לא ניסה לממש בו כל מגע פיזי, הגם שחשש, שמא יתגלה קינן בלבו בשעה שמומש קשר פיזי עם המתלוננת בחדרו, או בחדר ההלבשה בבית החולים, כאשר לגישת הנאשם התנאים בחדרו לא אפשרו קיומם של יחסי מין מלאים שיכלו להיות ברי השלכה על היחסים הבין זוגיים של שני הצדדים.

ו) הנאשם הבהיר לבית הדין, כי עדותו בחקירה לגבי תוכן שיחתו עם המתלוננת שנסבו על ענייני עבודה, נבע מלחצו הפנימי בחקירה הגם שלבית הדין מסר על שיחות גם בעניינים אישיים ומשפחתיים. הנאשם תאר והעיד בחקירתו הנגדית, כי המגעים הפיזיים על כל צורותיהם בין הצדדים היו בהסכמה מלאה ומומשו ואף מתוך ספונטניות, גם אם המתלוננת כמו הנאשם לא היתה שלמה עם צו מצפונה בנדון, ואין לראות בפקפקו שמא המתלוננת נמצאת במחזור כדבר שמצביע על העדרה של הסכמה מלאה.

ז) הנאשם מסר **בחקירתו הנגדית**, כי בסיס ההסכמה הקיף את מגוון הביטויים של מגע פיזי, לרבות מין אוראלי, שמימוש לא אחת הוצעה לו על ידי המתלוננת, ואולם לא אונן בפני המתלוננת, אלא אך הוציא את איבר מינו ונגע באיבר מינה, אולם לא החדיר אצבעות לתוכו ושלל מגע ישיר בין איברי מין. לא עלה בידו למסור לבית הדין מועדים מדוייקים שבהם מומש הקשר המיני: - **"התאריכים המדוייקים לא זוכר"** (פרוטוקול עמ' 108 שורה 16). - ובהמשכה של החקירה הנגדית עומת הנאשם עם תמליל הקלטה נ/10 ועוצמת הטענות שעולות ממנו כלפיו ועל כך השיב: -

ההאשמות היו הדדיות, את יודעת טוב מה עשית."
(פרוטוקול עמ' 110 שורות 10-11).

(ח) ובהמשך החקירה הנגדית עלה, כי לאחר שהנאשם הבין גם על-פי עצה משפטית שקיבל, כי בפגישה השניה בינו ובין גב' א"ע ובעלה כי הינו מאויים והחליט להתלונן במח"ש, הגם ששמענו כי במפגשיו עם בני הזוג ביקש להציל את קשר הנישואין ביניהם לאחר שחש במצוקתה של המתלוננת אשר נדרשה לעבור בדיקת פוליגרף על ידי בן זוגה, לאחר שבעלה עלה על הקשר ביניהם, ואולם לא נעתר לבקשת בעלה למסור פרטים על אשר נתרש בינו ובין המתלוננת ובשל כך לא אמר לבן זוגה של המתלוננת כי הקשר היה בהסכמה, וכי התעניין לאחר אותם מפגשים לשלומה של המתלוננת ולא ביקש לברר אם בני הזוג, החליטו להגיש נגדו תלונה.

(ט) בשלהי חקירתו הנגדית לגבי המתלוננת א"ע, הנאשם אישר כי היה בעל סמכות כלפי אחיות המחלקה בעניין סידורי עבודה, חופשות, יציאה לקורסים והמלצות, אולם הכחיש את הנחת התביעה, כי דרש מהמתלוננת א"ע לנסוע ברכבו. ולגבי גיליונות הערכה שהוגשו כמוצג מטעם ההגנה, הנאשם אישר בחקירתו הנגדית, כי הוסיף על אותם גיליוני ההערכה את שמות האחיות. ולשאלת התובעת מדוע לא התלונן במח"ש על איומים גם מצידה השיב, כי עדכנם טלפונית, ואישר כי תיק התלונה נסגר מחוסר אשמה.

(י) הנאשם בסיומה של חקירתו הנגדית נחקר לגבי מהות יחסיו עם ר"ע (האישום השני). שמענו הודאה בכל עובדותיו של האישום, לרבות ביסוד של ניצול מרות. נושא שעלה ביוזמתו בחקירתו בנש"מ, אולם הכחיש בחקירתו הנגדית כי שאלה שאלות אינטימיות, בנוגע ליחסיה עם בן זוגה.

(2) גב' ישראלי רינה

(א) העדה מועסקת כסייעת במחלקה הפלסטית, ובמועד עדותה גמלאית. שמענו מפי העדה על מערכת יחסים תקינה ששררה בינה ובין הנאשם, לרבות התחשבות בבקשות לסידורי עבודה של הסגל ובנוסף המתלוננת א"ע לא סיפרה לה דבר על המעשים שיוחסו לנאשם.

(ב) העדה במהלך השנים לא שמעה כל רחש או רעש מחדרו של הנאשם שיכול להצביע על מעשים שנעשו בתחום המיני, וללא הסכמה.

(3) גב' מיכל סמל

(א) העדה מילאה תפקיד של רכזת כח אדם בסייעות, לפני כן שימשה כאחות כללית. מכירה שנים את הנאשם. במועד מסירת עדותה גמלאית.

(ב) שמענו במהלך עדותה, כי לפי מיטב הערכתה ניתן לשמוע רעשים בחדרו של הנאשם אם נשמעות בו צעקות, ואולם העדה לא ערכה כל בדיקה קונקרטיית בנדון.

(ג) העדה פגשה את המתלוננת גב' א"ע בשעה שנחשפה לתלונותיה נגד הנאשם אשר דיווחה לה על מעשיו של הנאשם, ואולם לא נכנסה לפרטים. העדה חשה את דבר מצוקתה ומצבה הנפשי בשעה שפגשה בה בתקופה שמעשיו נודעו בבית החולים ונתבקשו על ידי גורמי החקירה והתביעה לברר פרטים בקשר לכך, ובאחד המפגשים: -

"היא אמרה שהדבר הזה לא היה לפני הנישואין."

(פרוטוקול עמ' 132 שורה 30).

(ד) חקירתה הנגדית של העדה התמקדה במענה שניתן על ידי העדה בנוגע לעיתוי תחילת הקשר שבין הנאשם וגב' א"ע והאם החל לפני נישואיה ועל מהות ואופי הקשר שמומש. בסופו של דבר למדנו שהמתלוננת מסרה לעדה שלא היה קשר מיני בינה ובין הנאשם לפני הנישואין, כאשר במסגרת חקירתה החוזרת הוגשה על ידי ההגנה עדותה בנשי"מ, אשר סומנה כ-נ/13.

(4) שלמה דינור

(א) העד מנהל מכון פוליגרף, בעל וותק של כ-20 שנה בתחומו – בעברו חוקר משטרת.

(ב) במהלך עדותו בית הדין התיר להגיש את גרסת המתלוננת לקראת הבדיקה, אשר סומנה על ידינו כ-נ/14 וכן את הצהרת הנבדק (המתלוננת א"ע) לעבור בדיקה כאמור ולהעביר ממצאים לבעלה, אשר סומנה על ידינו כ-נ/15.

(ג) העד מסר לבית הדין, כי מבחינת הנבדקת הבדיקה נועדה לאשר את גרסתה כי לא קיימה יחסי מין מלאים עם הנאשם, יחסים שהיו ברי חשיבות מבחינתו של בעלה – מגע בין איברי המין.

(ד) **בחקירתו הנגדית** אישר העד, כי המתלוננת מסרה לו כי המעשים שנעשו בגופה מומשו בעקבות לחץ של הממונה. ואולם בחקירתו החוזרת העד לא יכל להעיד על סוג הלחץ, שאודותיו מסרה לו המתלוננת.

(5) גב' אבו חאג'ול סאוסן

העדה מועסקת כאחות במחלקת הפלסטיקה, כפופה לנאשם ומכירה את המתלוננת. העדה לא הבחינה בכל קשר חריג בין הנאשם והמתלוננת (א"ע), וכי הנאשם נהג עמה בכבוד והיה קשוב לצרכיה בעניין סידור העבודה, הגם שאישרה בחקירה הנגדית, כי אין היא יכולה לראות אם באותה הדרך נהג גם עם אחיות אחרות, הגם שדחתה את גרסת המתלוננת כי הנאשם השליט משטר של טרור במחלקה, כאשר המתלוננת תוארה על ידה "כשקטה ומנומסת" ואישרה כי הגם שנכנסה לחדרו של הנאשם לשם שיחה אישית, סידורים נעשו גם מחוץ לחדרו.

(6) גב' וורוד אבו אלהיג'א

(א) העדה אחות במחלקת הפלסטיקה, בעלת וותק של כ-4 שנים במועד מסירת עדותה ועם המתלוננת עבדה במשותף פרק זמן של כשנה ובת כפרו של הנאשם.

(ב) העדה העידה בפנינו על חלקו של הנאשם בסידור העבודה של אחיות המחלקה, על מידת התחשבותו בבקשות, וכי הבחינה שבין הנאשם וגב' א"ע שררו יחסים תקינים, יחד עמה היא נסעה ברכבו של הנאשם באווירה כייפית ואווירת צחוקים, ואולם לא עלה בידה להיזכר בתוכנם של אותם הבדיחות.

(ג) העדה לא הבחינה בדבר יוצא דופן ביחסייהם של הנאשם והמתלוננת הנ"ל, וגם היא עצמה לא הוטרדה על ידי הנאשם.

7) מר סבאח נימר חנא

א) העד מועסק ככח עזר רפואי במחלקה הפלסטית בבית חולים רמב"ם, מכיר שנים את הנאשם וגם את המתלוננת, עמה עבד מעת לעת באותן המשמרות. לגבי מערכת היחסים בין הנאשם וגב' א"ע העד מסר: -
המערכת היחסים היתה רגילה כמו עם כולם.
(פרוטוקול עמ' 153 שורה 24).

ב) שמענו מהעד, כי לא נכח בסיטואציה בה הנאשם נעל את דלת חדרו שעה שאחות נכנסת לחדרו, למעט בפגישות אישיות כפי שעלה בחקירתו הנגדית. ובנוסף מסר בעדותו, כי נסע יחד עם המתלוננת ברכבו של הנאשם כ-3 פעמים באווירה נעימה וכן לא שמע כי הנאשם מכנה את המתלוננת "חמקנית".

8) מר חוסיין מוחמד

א) העד מועסק כמפקח משק בבית חולים רמב"ם כ-20 שנה והמכיר את הנאשם עוד מתקופת עבודתו כאלונקאי.

ב) העד בתוקף תפקידו נהג לבקר במחלקת הפלסטיקה ומעולם לא שמע בה צעקות או מריבות ולא הבחין בכל דבר חריג שהתרחש בין הנאשם ואחת האחיות, ונהג לנסוע בטרמפים ברכבו של הנאשם ופגש בו את המתלוננת א"ע מספר פעמים שישבה ליד הנאשם. בנסיעות שררה אווירה נעימה של צחוקים. העד לא חש כל פחד מצידה ועמד על כך בחקירתו הנגדית, כי המתלוננת, ישבה לצידו של הנאשם עת נסעו יחדיו.

9) מר אדריס יוסף

א) העד מועסק במחלקת השינוע משנת 95, מכיר את הנאשם מכפרו ומבית החולים. וגם מעד זה שמענו על יחס תקין לאנשי הצוות. את המתלוננת העד מכיר באופן שיטחי ממראה פניה. בחדרו של הנאשם לא ביקר, רעשים לא שמע ממנו וכן נסע ברכבו של הנאשם יחד עם המתלוננת מספר פעמים שישבה מקדימה, וכי לא חש בכל פחד במהלך הנסיעה.

ב) מחקירתו של העד עלה, כי במהלך הנסיעה המשותפת ברכבו של הנאשם משתתפיה שוחחו על נושאי עבודה, הגם שהעד מסר לבית הדין כי לאחר שנחשף לחקירה שהתנהלה נגד הנאשם, אזי כעולה מחקירתו הנגדית: - **"מרובם אני שמעתי שהיא אשמה, לא הוא."** (פרוטוקול עמ' 158 שורה 49), ואולם לא יכל למסור דבר על תוכנם של הדברים ששמע.

ב. מוצגים

במהלך שמיעתו של התיק, הוגשו לבית הדין מוצגים שונים מטעם ההגנה, אשר סימונם הובא בפרקיה הקודמים של הכרעת הדין. נביא להלן את תמציתם של אותם המוצגים בהם תרומה ממשית להכרעת דיננו.

1) נ/1 – עדותה של גב' א"ע

א) עדותה מתאריך 9.5.02 שנגבתה באגף החקירות בנש"מ.

(ב) בעדות זו תארה המתלוננת את המעשים המיניים עליהם שמענו בעדותה בביה"ד, אשר נעשו בשעה שהדלת היתה נעולה ובחלקם גם ללא נעילת הדלת – עדות שנמסרה כפי שעלה ממנו בקול בוכים, ובה הדגישה גבי א"ע את מידת חששה מהנאשם, לרבות חששה בשל סירוב או תלונה מילולית להביא לחשיפת המעשים למשפחתה הדתית ולבעלה ועל כן התנתה עדותה בכך, שלא תועבר כל תלונה למשטרה בנדון.

(ג) העדה תארה בעדות את מידת פחדה מהנאשם, לרבות מכוחו הפיזי ומאפשרות של פגיעה בה – מעשים אשר במשך שנים לא סיפרה אודותם לאיש, עד אשר גמלה בליבה ההחלטה להגיש תלונה נגד הנאשם תחילה דרך נעמ"ת, והממונה על מעמד האישה בבית החולים ולבסוף בנש"מ. כן מצאנו בעדות את תיאור המפגשים שנערכו בין הנאשם, העדה ובעלה והמסרים שהוחלפו בין הצדדים שעליהם העידה בפנינו, ולרבות דפוס התנהגותו של הנאשם בהם.

(2) 2/ – הודעת המתלוננת במח"ש

הודעת המתלוננת א"ע במח"ש, בה נחקרה תחת אזהרה בחשד של סחיטה ואיומים שהפעילה יחד עם בעלה נגד הנאשם לצורך העברתה מהמחלקה, תוך שימוש בתלונה שתוגש נגד הנאשם בעניין הטרדתה המינית, שבה הכחישה מכל וכל את יסוד האיומים על הנאשם ועמדה על גרסתה, כי הוטרדה על ידי הנאשם במעשה מגונה וכי חששה ופחדה מפניו, כמו כן, מתוארת בעדותה דבר פגישתה בצוותא עם בן זוגה והנאשם במרכז "ביג" בקרית אתא, הצעת שלמונים מטעמו של הנאשם, ואיומיו כי ישים קץ לחייו.

(3) 3/ עדות המתלוננת בנש"מ

עדותה של גבי א"ע כפי שנמסרה בנש"מ בתאריך 16.7.02 ובה מצאנו פירוט המעשים שנעשו בגופה, ומועדיהם ובאיברו של הנאשם על-פי בקשתו, את מידת הלחץ בו היתה נתונה שמא יוודעו המעשים להוריה ואת מידת ההתלבטות שהיתה מנת חלקה לגבי דרכי התמודדותה עם מעשיו של הנאשם:

"אמרתו לו שאני לא יודעת מה אני מתכוונת לעשות."
(שם בעמ' 3 שורה 25)

(4) 4/ – טופס הערכת ביצוע

בטופס זה שמולא על ידי המתלוננת לגבי מאפייני תפקודו של הנאשם לגביהם **מתאריך 13.5.01** מובעת שביעות רצון מתפקודה ומבועת בו תודה לנאשם, האח האחראי, ותקווה להמשך פעולה וקיום אווירה נעימה בעבודה.

(5) 6/ – כלי אבחון ארגוני

שאלון מובנה שלגביו לא היתה מחלוקת כי מולא בעילום שם על ידי המתלוננת ובו פירוט ומידת שביעות הרצון מעבודתה בתחומים שונים. ולגבי האח האחראי, הנאשם נכתב בטופס, כי הינו אחראי לקביעת המדיניות וסגנונו: **"מנהיג סמכותי המאציל סמכויות לאחרים ומאפשר גישה חופשית אליו."**

(6) 10/ – תמליל שיחה

(א) תמליל שיחה מתאריך 9.5.02 שנעשה על בסיס הקלטת שיחה שבוצעה על ידי א"ע שעה שהתקשרה לטלפון הנייד של הנאשם.

(ב) התמליל נסב על השיהוי שחל בטיפולו של הנאשם בהעברתה של המתלוננת מהמחלקה למרפאה הפלסטית, גם בשל לחצו של בעלה והמענה שניתן לדרישה זו היה, כי הנושא נמצא בטיפול מוטיב חוזר שמצוי בתמליל, נוגע לאופציה של הגשת תלונה על הטרדה מינית ותשובתו של הנאשם, כי תפעל על-פי הבנתה ורצונה. המתלוננת מבהירה בתמליל את הבנתה את החוק: -
"אפילו אם אתחנן בעניין החוק אומר שאסור"
(תמליל עמ' 11).

(ג) עוד מצאנו בתמליל, כי הובהר לנאשם כי מצויות בידי המתלוננת תמונות על מעשיו ועל רצונה לסיים את הסיפור: -
"הבעל לוחץ ואני רוצה לסיים את הסיפור הזה."
(פרוטוקול עמ' 7).

7) 11/נ – עדותו של שי ע'

(א) עדותו של שי ע' – בן זוגה של המתלוננת, שנגבתה בנש"מ בתאריך 9.5.02.

(ב) בעדות זו מתאר העד את תהליך החשיפה האיטי של תלונתו רעייתו שחלקן נעשה באמצעות הכתב, שנשתרע על פני כשלושה חודשים. העד פרט בעדותו את פני המעשים בהיבטם הפיזי, כפי שנמסרו לו מפי רעייתו.

(ג) העד תאר בעדותו בנש"מ את אשר הועבר לו על ידי המתלוננת, כי נכנסה לחדרו של הנאשם על-פי קריאתו, וכי חשה מפוחדת מפאת גודלו ומעמדו, כאשר במעשים המיניים כלל לא שיתפה עמו פעולה.
ובהמשך העדות מופיעים פרטים על הפגישות שנערכו יחד עם רעייתו והנאשם במרכז קניות באחת מהן הוצע לו כסף על ידי הנאשם מתוך סברתו של הנאשם, כי העד שכר שירותיהם של חוקרים פרטיים, והנאשם ביקש לכסות הוצאותיו. לדבריו מסר לו הנאשם: -
"רק אני אשם אל תתגרש ממנה."
(נ/12 עמ' 6 שורה 7)

(ד) ובהמשך העדות מסר העד בחקירתו, כי במהלך הקשר שהיה בינו ובין הנאשם הלה מסר שאם רעייתו תתלונן הוא ישים קץ לחייו – איום שהעד לא העריכו כרציני.

(ה) בסיום עדותו מסר העד, כי התלונת הוגשו דרך נעמ"ת ובית החולים, לאחר שלא חלה כל התקדמות בהעברתה של רעייתו למחלקה אחרת, וכי תלונתה המאוחרת יסודה בחשש של רעייתו מתגובת הנאשם ומשפחתה הדתית והמבוכה שתגרם לעד עצמו במקום עבודתו במשטרה. ולבסוף מסר העד, כי ביקש להיות בטוח גם באמצעות בדיקת פוליגרף, כי לא נתקיימו יחסי מין מלאים, בין הנאשם ורעייתו.

דיון

6. פתח דבר

בפרקיה הקודמים של הכרעת דינו פרסנו את ראיות התביעה וההגנה, לגבי דפוס ההתנהגות המיוחס לנאשם בשני אישומיה של התובענה כמפורט ברישת הכרעת הדין, כלפי א"ע ור"ע, עת שימש כסגן אח וכאח כאחראי והיה ממונה של המתלוננת במחלקת הפלסטיקה בבית חולים רמב"ם, ואשר לגישת התביעה הגיעה למעלתה של הטרדה מינית במסגרתם של יחסי המרות, ששררו בינו ובין המתלוננת.

בחלק זה של הכרעת דין זו בחרנו לילך תחילה בהצגת המסגרת הנורמטיבית שתוחמת את מסכת ההתנהגות הכוללת שבה הואשם הנאשם בכתב התובענה.

א. למהותן של עבירות המשמעת

הנאשם הואשם על ידי התביעה בארבע עבירות משמעת לפי סעיף 17 לחוק:

- 1" עשה מעשה או התנהג באופן שפגע במשמעת שירות המדינה;
- 2) לא קיים את המוטל עליו כעובד מדינה עלפי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או מיוחדת שניתנו לו בהן, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור;
- 3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה, או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה.
- 4) התנהג התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו או בקשר איתו."

בית הדין מבקש להעיר, כי דרך זו של הגדרת יסודות העבירה יש בה מן הייחודיות של דיני המשמעת, לעומת דיני העונשין, המגדירים בפרוטרוט את רכיביה של כל עבירה. לא כך נוהג הדין המשמעתי, לנוכח הקושי לאתר ולציין בחוק את כל המעשים, המחדלים וצורת ההתנהגות של עובדי הציבור, שיש בהם משום עבירה. לכן, בחר המחוקק לילך בדרך בה ניסח את הסעיף, המגדיר את עבירות המשמעת בצורה רחבה. בית הדין קובע, למעשה בדיעבד, אם יש בהתנהגות מסוימת כפי שהוכחה בפניו, משום עבירת משמעת, כהגדרתה בחוק.

ב. בחינת יסודות העבירה

1) באשר להתנהגות הנוגעת ליסודות העבירה שמצויים בסעיף 17(1) לחוק, לגבי אופי ומהות הפגיעה במשמעת שירות המדינה, נפסק לגבי מאפייניה ותכונותיה של אותה התנהגות:

"לא אמצה כאן תיאור כל יסודותיו וסימני האפיון של המושג "משמעת". יספיק לצורך הנושא שבפנינו אם אומר כי המשמעת היא בעיקרה מערכת הנורמות, הנהלים והנהגים, המסדירה אופן פעולתה של מסגרת ארגונית בעלת מעמד מיוחד, והקובעת סדריה ובכלל זה חובותיהם וסמכויותיהם של המשרתים בה, בזיקתם זה לזה ובזיקתם למסגרת עצמה.

קיום המשמעת – ביטויה בהתנהגות על פי המערכת המתוארת.

המשמעת נוהגת לא רק בגופים צבאיים ומעין-צבאיים אלא גם בגופים אחרים, בין שהוקמו על פי חיקוק ובין שקמו מתוך התארגנות מרצון, אשר לאור ייעודיהם וחובותיהם מצריכים דרך ארגון היררכית מיוחדת של הנמנים עליהם, כולל הטלת חיובים וכלים לאכיפתם. חובת הציות היא אמנם סימן היכר מובהק של המשמעת אולם זו האחרונה איננה מתמצית בכך. חובת הציות אינה אלא אחד מן הביטויים המוחשיים לרעיון, שהוא ממרכיבי היסוד של המשמעת, היינו קבלת המרות;

מרכיב יסודי אחר היא החובה לנהוג בדרך מוגדרת ולפעול הצוותא חדא לשם ביצוע הלכה למעשה של ייעודיה של מסגרת נתונה עליה הוחלה משמעת. מכאן שפגיעה במשמעת אינה לובשת דווקא לבוש של המריית פיו של מי שמוסמך להורות; יכול שהפגיעה תתבטא בדרך אחרת של סיכול פעולתה התקינה של המסגרת כולה ושל הכלים, החיוניים להמשך פעולה נאות." (עש"מ 3/75 אלפונסו דבוש נגד נציבות שירות המדינה, פורסם בפד לט(1), בעמ' 231).

(2) באשר להתנהגות, הנוגעת ליסודות העבירה שמצויים בסעיף 17(2) לחוק, שעיקרה נוגע להפרתו של החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח – 1998, והוראות התקשי"ר שפורסמו בעקבותיו, התביעה ייחסה לנאשם את הפרתם של האיסורים, אשר נקבעו בסעיפים 3 – 4 לחוק האמור:

**"הטרדה 3. (א) הטרדה מינית היא כל אחד ממעשים אלה:
מינית
והתנכלות**

(1) ...

(2) מעשים מגוונים כמשמעותם בסעיפים 348 – 349 לחוק העונשין;
הצעות חוזרות בעלות אופי מיני,

(3) המופנות לאדם אשר הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות האמורות;

(5) ...

(6) הצעות או התייחסויות כאמור בפסקאות (3) או (4), המופנות למי מהמנויים בפסקאות המשנה (א) עד (ג), בנסיבות המפורטות בפסקאות משנה אלה, גם אם המוטריד לא הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות או בהתייחסויות האמורות:

(ג) לעובד במסגרת יחסי עבודה, ולאדם בשירות במסגרת שירות – תוך ניצול מרות ביחסי עבודה או בשירות.

(ב) התנכלות היא פגיעה מכל סוג שהוא שמקורה בהטרדה מינית, או בתלונה או בתביעה, שהוגשו על הטרדה מינית.

(3) התביעה ייחסה לנאשם גם את דבר הפרתן של הפסקאות הרלבנטיות לתקשי"ר, שפורסמו לאחר כניסתו לתוקף של חוק למניעת הטרדה, מצוי בהן, פירוט והמחשה של הוראות החוק, לרבות יסודות של ניצול יחסי מרות ותלות במסגרת העבודה:

43.421"

א. הטרדה מינית יכולה להיעשות הן על ידי גבר והן על ידי אישה.

כלפי גבר או אישה: והחוק למניעת הטרדה מינית מכסה את כל האפשרויות האלה.

ב. על פי החוק (למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח – 1998, להלן:

"החוק" הטרדה מינית היא אחת מחמש צורות התנהגות אסורות, ואלה הן:

(1) מעשה מגונה: לדוגמא: עובד או ממונה הנוגע בעובדת לשם גירוי מיני או החושף את עצמו בפניה בלא הסכמת;

(2) הצעות חוזרות בעלות אופי מיני אף שהאדם שאליו מופנות ההצעות הראה שאינו מעוניין בהן. ואולם אין

צורך להראות אי הסכמה במקרים האלה:

א. ניצול של יחסי מרות בעבודה; לדוגמא: ממונה המנצל יחסי מרות כלפי מזכירתו.

ב. ניצול של יחסי מרות, תלות, חינוך או טיפול בקטין, בחסר ישע או במטופל; לדוגמא: עובד במעון או בבית חולים המנצל יחסי תלות של מטופל, או יחסי מרות או חינוך".

3) הצעות חוזרות בעלות אופי מיני אף שהאדם שאליו מופנות ההצעות הראה שאינו מעוניין בהן. ואולם אין צורך להראות אי הסכמה במקרים האלה:

א) ניצול של יחסי מרות בעבודה; לדוגמא: ממונה המנצל יחסי מרות כלפי מזכירתו.

ב) ניצול של יחסי מרות, תלות, חינוך או טיפול בקטין, בחסר ישע, או במטופל; לדוגמא: עובד במעון או בבית חולים המנצל יחסי תלות של מטופל, או יחסי מרות או חינוך כלפי חניך.

4) התייחסויות חוזרות למיניותו של אדם, אף שהאדם שאליו מופנות התייחסויות הראה שאינו מעוניין בהן. לדוגמא: התייחסויות חוזרות לפן המיני במראהו או בלבשו של אדם או לאברי גופו, למרות הבהרותיו שהדבר מפריע לו. ואולם אין צורך להראות אי הסכמה במקרים שסויגו בסעיף ב. לעיל.

5) התייחסות מבזה או משפילה למינו או לנטייתו המינית של אדם, בין אם הוא הראה שהדבר מפריע לו ובין אם לאו.

ג. אי הסכמה:

1) ככלל אדם צריך להראות שהוא אינו מסכים למעשה של הטרדה מינית; חובה זו אינה חלה לגבי אלה:

א) ...

ב) ...

ג) ניצול יחסי מרות, תלות, חינוך או טיפול – של קטין, חסר ישע (לגבי מעשים בסעיפים ב' 3 ו-4) לעיל).

2) אי הסכמה מראים בין במילים ובין בהתנהגות שאינן משתמעות לשתי פנים.

ויוער כי, המעשה שיוחס לנאשם באישום הראשון סעיף 1 בפרק העובדות, נתרחש עוד לפני כניסתו לתוקף של החוק למניעת הטרדה מינית. הדין ששלט על מעשים עלה, וסודו היה בפסקה 43.422 לתקשי"ר, בה נקבעו איסורים כלהלן:

(א) לא יעשה עובד מעשה בעל אופי מיני כלפי עובד אחר, אם יש במעשה כדי לפגוע באותו עובד או בכבודו או כדי להטרידו, או אם המעשה נעשה שבלא בהסכמתו, במפורש או מכללא;

(ב) לא ייעשה בעל סמכות מעשה בעל אופי מיני כלפי עובד הנתון לסמכותו, אם יש במעשה משום ניצול מעמד כלפי אותו עובד כדי להשיג ממנו, שלא כדין, טובת הנאה מינית. לעניין זה, אין הבדל אם ניצול המעמד כאמור, נעשה במישרין או בעקיפין, בגלוי או במרומז, בהסכמת העובד או שלא בהסכמתו, ביוזמת בעל הסמכות או ביוזמת העובד.

מהו אותו "מעשה בעל אופי מיני"? בפסיקה 43.421 לתקשי"ר לפי תוקפה דאז נקבעה הגדרה ל"מעשה בעל אופי מיני", והיא: "מעשה בעל אופי מיני – לרבות דיבור או רמיזה, או יצירה אווירה עוינת".

(4) הנאשם הואשם גם בעבירה לפי סעיף 17(3) לחוק, לגבי יסודותיה הדינמיים של עבירה זו נפסק:

"התנהגות שאינה הולמת היא מושג בעל רקמה פתוחה, וכך הוא צריך להישאר, כדי שניתן יהיה להתאים אותו לנסיבות שונות ולזמנים משתנים. הגוף, שהופקד לשמור על התנהגות הולמת במקצוע מסוים או בארגון מסוים, אמור לקבוע את אמות המידה הראויות להתנהגות חברים באותו מקצוע או ארגון...

עם זאת, יש לומר כי התנהגות שאינה הולמת, אצל עובד רשות מקומית כמו אצל עובד המדינה, ואצל עורך דין כמו אצל מהנדס, מורכבת משני חלקים, שלא תמיד ניתן להפריד או אף להבחין ביניהם.

ראשית, אפשר שהתנהגות תיחשב בלתי הולמת אף שאין לה שום יחוד למקצוע מסוים או לארגון מסוים היא אינה הולמת משום שהיא שלילית ופסולה בכל מקצוע או ארגון. היא סוטה באופן מהותי מכללי ההתנהגות של בן תרבות, אותם כללים המאפשרים לעובדים במקצוע או ארגון לקיים יחסי עבודה תקינים זה עם זה ולמלא באופן תקין את תפקידם בחברה. זו התנהגות ששום ארגון או מקצוע אינו יכול לסבול, משום שאם היא תיהפך התנהגות מקובלת באותו ארגון או מקצוע, יהיה בכך כדי להעכיר את האווירה, לשבש את יחסי העבודה, לערער את יחסי האמון מצד הציבור או לחבל בדרך אחרת בתפקוד התקין של הארגון." (ראה ער"מ 1351/95 ליאון פינקלשטיין נגד התובע בבית הדין המקומי למשמעת, פ"ד מט(5), 573, 578).

ובמקום אחר, אומר השופט זמיר (עש"מ 5246/99 אהרון אהרוני, נגד נציבות שירות המדינה, סעיף 4 לפסק הדין):

"... התשובה היא, שהתנהגות כזאת היא לא בהכרח התנהגות מיוחדת לעובד המדינה, או התנהגות בתפקיד מסויים בשירות המדינה. התנהגות יכולה להיות בלתי הולמת, במשמעות של סעיף 17(3) לחוק המשמעת, גם אם אין בה ייחוד למעמד של עובדי המדינה או לתפקיד של עובד מדינה זה או אחר. היא יכולה להיות התנהגות פסולה מבחינתו של כל עובד בכל תפקיד."

בפסק דין נוסף בעש"מ 3849/03, מיכל אלבו נגד נציבות שירות המדינה נפסק לגבי טיבה ומהותה של העבירה:

"אכן עבירה לפי סעיף 17(3) אינה עבירה שגבולותיה מוגדרים, וכבר נאמר עליה, שהיא בעלת "רקמה פתוחה", המתאימה את עצמה לנסיבות העניין ולזמנים,

ושוליה רחבים ביותר. אף על-פי כן, היא איננה חסרת גבולות, והיא מתאפיינת בהתנהגות פסולה מן הסוג "ששום ארגון או מקצוע אינו יכול לסבול, משום שאם היא תיהפך התנהגות מקובלת באותו ארגון או מקצוע, לערער את יחסי האמון מצד הציבור או לחבל בדרך אחרת בתפקוד התקין של הארגון".

לגבי טיבו של הפסול אשר יכול לאפיין את יסודות העבירה, נפסק לאחרונה: "הגשת עבודת-גמר לסיום לימודיו האקדמיים לתואר ראשון בחינוך בלא שכתב עבודה זו – פגם ביושר וביושרה הנדרשים ממורה וממחנך. התנהגות זו אינה הולמת עובד מדינה ובוודאי שאינה הולמת מורה בישראל שאמור לשמש דוגמה ומופת לתלמידיו.

בהתנהגותו של המשיב טמונה חומרה נוספת, בהתחשב בכך שהוכח כי שירות המדינה השתתף במימון לימודיו לתואר ראשון בחינוך בשלוחת לטביה. נוכח מכלול נסיבות העניין, מתבקשת איפוא המסקנה כי המשיב התנהג באופן שאינו הולם את תפקידו ושעלול לפגוע בתדמיתו ובשמו הטוב של שירות המדינה." (עש"מ 689/05 בעניין מנסור מופיד, שינתן בתאריך 6.3.05 – טרם פורסם).

(5) אם בעובד בכיר בשירות המדינה עסקינן, והנאשם מילא במועדים הרלבנטיים של התובענה תפקיד של סגן אח אחראי ואחר כך אח אחראי במחלקת הפלסטיקה בבית חולים רמב"ם, הרי הגישה הרווחת היא כי נדרש ממנו סטנדרט התנהגות גבוה: - כך, קבע בית המשפט העליון בעש"מ 4123/95, יוסף אור נגד מדינת ישראל (פ"ד מט(5) 184):

"עובדי המדינה אף הם נבדלים זה מזה. גם אם כולם כפופים לאותו דין, יהיו אלה חוקי המדינה או כללי המשמעת, אין מקפידים עם כולם באותה מידה. ככל שעובד המדינה נושא משרה רמה יותר, שיש עמה אמון רב יותר וסמכויות חזקות, כך יש מקום לדרוש ממנו שיקפיד יותר במילוי תפקידו, על טוהר המידות וכל התנהגות הולמת.

לעניין זה יש הבדל בין עובד בכיר, הממונה על עובדים רבים ואמור לשמש דוגמה להם ולציבור, לבין עובד זוט. יש מקום לצפות ולדרוש ממנהל כללי של משרד ממשלתי יותר מאשר מצפים ודורשים מן המזכירה שלו."

(6) בית הדין, בבואו לצקת תוכן ל"התנהגות שאינה הולמת" או שיש בה כדי לפגוע בתדמית השירות, עליו ליתן ביטוי למושג של ההתנהגות ההולמת בעיני ה"ציבור הנאור" ו"האדם הסביר". אלה צריכים לשקף את הערכים והעקרונות, אשר מבוססים על יחסים שבין הפרט, לבין השירות הציבורי.

ובאשר לזאת, אומר כב' השופט ברק:

"בקביעת התוכן הקונקרטי של ההכללות המשמעותיות (התנהגות שאינה הולמת, שיש בה כדי לפגוע בתדמית) נותן בית המשפט ביטוי לתפיסות יסוד ערכיות. בעשותו כן, עליו לבטא את שנראה כהתנהגות הולמת (או שאינה הולמת) בעיני הציבור הנאור בישראל. עליו לקבוע את דבר קיומה של פגיעה בתדמית השירות הציבורי מזווית הראיה של האדם הסביר האמון על תפיסות היסוד של משטרנו.

כמובן, "הציבור הנאור" ו"האדם הסביר" אינם אלא מטאפורות (ראה בג"צ 14/86, לאור נגד המועצה לביקורת סרטים ומחזות פ"ד מא(1) 421, 434; בג"צ 2481/93 דין נגד מחוז ירושלים (טרם פורסם). הם מהווים פרסוניפיקציה של האיזון הראוי בין הערכים, העקרונות והאינטרסים הנאבקים על הבכורה. בעריכתו של איזון זה, יש להימנע מאידיאליזם שאין לו עיגון נורמטיבי. השופט אינו שואף אל הנאצל והטהור, שאינו בנמצא. הוא אינו מעמיד לנגד עיניו חברה אידיאלית שאין לה קיום במציאות ושאינה ניתנת להשגה. הוא אינו מתבסס על תפיסת האדם כמלאך...

השופט אינו משקף את התפיסות המעוותות הפושות בחברה. הוא אינו מציג לנגד עיניו חברה חולה המדרדרת עצמה לפי תהום. הוא אינו מתבסס על תפיסת

האדם כזאב. אכן, תפיסתו של בית המשפט היא מאוזנת. הוא פועל על פי "אמות המידה שמכתיב השכל הישר" (השופט י. כהן בע"פ 763/77 בריזה נגד מדינת ישראל, פ"ד לב(2) 824, 827).

הוא מונע עצמו מתוצאות אבסורדיות (ראה ע"פ 794/77, חייט נגד מדינת ישראל, פ"ד לב(2) 127, 132) ומדריך עצמו על פי "מבחן מתקבל על הדעת" (השופט לנדוי בע"פ 20/53 הנ"ל, בעמ' 853).

הוא לוקח בחשבון את המציאות הקיימת, אך הוא אינו רואה בה חזות הכל. " (בג"צ 7074/93, סוויסה נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2) 749, 771).

7) לעניין יסודות העבירה בסעיף 17(4) לחוק, שגם בה הואשם הנאשם, זו הנוגעת להתנהגות בלתי הוגנת של עובד במילוי תפקידו או בקשר איתו, יסודות עבירה אלה לא זכו לאותה בחינה שיפוטית, כפי שהדבר נעשה לגבי העבירה של התנהגות שאינה הולמת כאמור לעיל. עם זאת, ניתן להסיק מפסיקתו של בית המשפט העליון, שבו הורשעו עובדי מדינה בעבירה כאמור, כי מדובר בנסיבות שבהן עובד מדינה משיג בעיקר לעצמו טובות הנאה שונות ממסגרת תפקידו, ומועד כתוצאה מכך בכספי הציבור.

(עיין בעש"מ 2/79, פלוני נגד נציב שירות המדינה, פורסם בפ"ד לג(2), עמ' 274 – שליחת יד בקופה קטנה לרכישת שתייה וכריכים לשימוש עצמי; וכן בעש"מ 177/01 אברהם קליין נגד מדינת ישראל, פורסם בפ"ד א(3), עמ' 57 – שם שלח הנאשם את ידו בכספי הציבור כשהיה מופקד עליהם; וכן עיין בעש"מ 6978/00 בעניין מוטיל פורסם בפ"ד נ(4) בעמ' 865, לעניין דיווחיו של עובד מדינה על נוכחותו בעבודה שלא תיאמו את פני עבודתו בפועל).

ואולם, בשונה מקו הפסיקה הנ"ל בית הדין בבד"מ 75/02 הרשיע עובד מדינה בעבירה כאמור, בגין התבטאויות בעלות אופי מיני, פסק דינו שאושר על ידי בית המשפט העליון.

(ראה עש"מ 10175/03 בעניין רפאל בן דוד, שניתן בתאריך 29.4.04). הגם, שטובת ההנאה שהשיג אותו עובד וכפי שמיוחס לנאשם, לא הייתה כלכלית, אלא מינית.

ג. היסוד הנפשי הדרוש בעבירות משמעת

השוני בתכלית הדין המשמעתית ממטרתו של הדין הפלילי, יצר גם שוני בסדרי הדין ובדיני הראיות. לגבי היסוד הנפשי של העבירה, בית המשפט העליון הביע דעתו וקבע כי יש מקום להבדיל בין היסוד הנפשי הדרוש בעבירה פלילית, לבין עבירת משמעת של התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, ואולי אף עבירות משמעת נוספות:

"נראה לי כי לצורך קיום היסוד הנפשי בעבירת משמעת של התנהגות שאינה הולמת, די בכך שעובד מדינה סביר (או, לשון אחרת, אדם מן הישוב) יכל היה, בנסיבות העניין, להיות מודע לטיב המעשה."
(ראה לעניין זה ער"מ 6494/00, בעניין דוד חזי, פורסם בפ"ד נ(5) בעמ' 101).

בעש"מ 6843/01 יפתח בן דוד נגד נציב שירות המדינה (פ"ד נו(2) 918) בית המשפט העליון קבע כי, לכאורה ניתן להרשיע בעבירות משמעת, גם אם התקיים יסוד נפשי של רשלנות בלבד.

ובעש"מ 6335/02 בעניין עזר שוחט, נפסק:

"ההנחה שהיסוד הנפשי הנדרש בעבירות משמעת בשירות המדינה זהה ליסוד הנפשי הנדרש בדין הפלילי וכי באופן גורף יש לדרוש מחשבה פלילית לשם הרשעה בכל עבירות משמעת, אינה מובנת מאליה.

בפסיקתו של בית משפט זה, כבר נאמר כי יתכן שיש מקום להקל בדרישת היסוד הנפשי בדין המשמעת לעומת היסוד הנפשי בדין הפלילי ואולם אף להסתפק ברשלנות לעבירות משמעת מסוימות (ראו: עש"מ 5550/98 גל-אור נגד מדינת ישראל, פ"ד נג(1), 326, 333 – 334)."

על עיקריהן של ההלכות האמורות, לגבי היסוד הנפשי, חזר בית המשפט העליון בעש"מ 3849/03 בעניין מיכל אלבו, שניתן ב-11.2.2004.

עם זאת, בית הדין סבור כי, לצורך הרשעה בעבירת משמעת לפי סעיף 17(2) לחוק, הנסבה על הפרת הוראות דין פליליות, כמו החוק למניעת הטרדה מינית, היסוד הנפשי הדרוש לשם הוכחת העבירה, יהא של מחשבה פלילית, כמשמעה בסעיף 20 לחוק העונשין.

ד. רמת ההוכחה הנדרשת

1) בית הדין מוצא לנכון להתייחס לשאלת רמת ההוכחה הנדרשת בדין המשמעותי לגבי התנהגות שהקשרה, הטרדה מינית.

בסוגיה זו קובע סעיף 11 לחוק, כי בכפוף לאמור בסעיף 7 לחוק, יהיו לבית הדין כל הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה, לפי סעיפים 8 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט – 1968.

סעיף 8 לחוק ועדות חקירה קובע:

"א. ועדת חקירה אינה כפופה לנהוג לפי סדרי הדין של בית משפט והיא רשאית לקבל כל ראיה שהיא, בכך דרך הנראית לה מועילה, ולקבוע סדרי חקירתם של עדים, והכל כשאינן בחוק זה או בתקנות על פי הוראה אחרת.

ב. ועדת חקירה אינה כפופה לדיני הראיות שאין בחוק זה או בתקנות על פי הוראה אחרת."

עם זאת, חלה החובה על בית הדין, כמו על כלל יחידות המינהל, לפעול לפי כללי הצדק הטבעי. עיקרון זה נקבע על ידי בית המשפט העליון, מפי השופט ברנזון כבר מקדמת דנא:

"זכותו היסודית והבלתי מעורערת של כל עובד המדינה היא, שבמלא בית הדין המשמעותי את תפקידו, לא ייפגע במאומה בעקרונות הצדק, כפי שאלה הוגדרו ונקבעו בדין, ובתי המשפט יקפידו עם בית הדין הקפדה רבה, שישמור על זכויות יסוד אלה של העובדים העומדים לפניו לדין משמעותי. אבל מעבר לגבולותיהם, המוגדרים היטב כאמור, של עקרונות הצדק הטבעי, לא יתערבו בתי המשפט בשיקול דעתו ובסדרי דיונו של בית הדין המשמעותי, כל עוד הוא ממלא תפקידו ואינו חורג ממסגרת סמכויותיו כדין."
(עש"מ 1/66 פסקל נג היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ(3), 71).

ואכן, לעניין מידת ההוכחה הראייתית, הנדרשת על ידי בית הדין למשמעת, קבע השופט לוין בעש"מ 9/88, אזוט נגד מדינת ישראל, פ"ד מג(1), 867:

"חובה להקפיד על קיומו של איזון נאות בין הצורך בניהול הליכים מהירים ויעילים מחד גיסא לבין שמירת כללים בסיסיים המבטיחים זכויותיו של עובד העומד לדין, מאידך גיסא..."

בית המשפט העליון קבע כי, בשל איזון זה, אין לקבוע מסמרות לעניין מידת ההוכחה הראייתית. ולפיכך מידת ההוכחה נדרשת עשויה להשתנות לפי רצינות העניין השינוי במחלוקת. באותו הקשר, קבע בית המשפט בפסק דין מאוחר יותר – עש"מ 3725/91 בכרך נגד מדינת ישראל (פ"ד מה(5), 401) שאין ליצור רמת הוכחה מיוחדת לדין המשמעותי וכי רמת ההוכחה בדין המשמעותי דומה לזו שבדין הפלילי:

"לדידי, די בשתי רמות ההוכחה הקיימות אצלנו והן, שכנוע מעבר לספק סביר מחד גיסא, ומאזן הסתברויות מאידך גיסא. דיני נפשות נחשבים לחמורים יותר בתוצאותיהם, ונדרשת מידה גבוהה יותר של הוכחה, מאשר מאזן הסתברויות בלבד. הדין המשמעותי מצטרף מבחינה זו להליך הפלילי כי זו משמעותו לאשורה."

ובפסק דין שניתן לפני למעלה משנה נפסק בהקשרה של רמת הוכחה הנדרשת: **"יחד עם זאת, בדרך כלל, נוהג בית הדין להחמיר עם עצמו לעניין מידת ההוכחה, ומנחה עצמו שלא להרשע בעבירות משמעת, אלא אם הוכחה לפניו האשמה ברמת ההוכחה המקובלת בדין הפלילי, וגישתו זו כעקרון אף אושרה על ידנו. לפיכך, אם בדין הפלילי קבילה כראיה הודעה של עד שנמסרה מחוץ לכותלי בית המשפט, כאמרת – חוץ העומדת בתנאים הקבועים בסעיף 10 א' לפקודת הראיות, הרי שהודעה זו קבילה בוודאי גם לצורכי הדין המשמעתי."** (עש"מ 7858/03 ירדן יופה נגדת מדינת ישראל, ניתן בתאריך 10.2.04).

השופט קדמי, בספרו "על ראיות", חלק שלישי, מהדורה משולבת ומעודכנת, התשכ"ט – 1999, בעמ' 1340 ובעמ' 1467, דן בנושא זה: **"להרשעה בבית הדין למשמעת רמת ודאות שאינה מגעת אמנם לזו הנדרשת בפלילים, אך העולה על זו הנדרשת בהליך אזרחי"**.

2) עמדת בית הדין, שעל אף העובדה, שאינו כפוף לדיני הראיות, אך בשים לב, שמדובר באישום שעיקרו הטרדה מינית, עלינו לנקוט במשנה זהירות בבואנו לקבוע את אשמתו של הנאשם. ואנו הולכים בנתיב שנסלל בעש"מ בכרך יופה הנ"ל.

ה. למהותה של הטרדה מינית

התובענה שבפנינו מעלה סוגיות משפטיות, לעניין מהותה וביטוייה של הטרדה מינית, החל משלב הגשת תלונה.

1) כבישת תלונה

במהלך שמיעתו של התיק עלה, כי תלונות המתלוננת, במיוחד זו של גב' א"ע, הוגשו לא מיד לאחר קרות האירועים, אלא בחלוף פרק זמן ממשי לאחר התרחשותם של האירועים (כ-7 שנים מאז האירוע הראשון).

סוגיה זו זכתה להתייחסותו של בית משפט העליון:

"הלכה היא כי כבישת תלונה, כשלעצמה, אין בה כדי לשלול מהמתלוננת את מהימנותה אם קיים הסבר מתקבל על הדעת מדוע נכבשה העדות (ראו: ע"פ 5612/92 בארי ואח' נגד מדינת ישראל, פ"ד מח(1), 302, 364 – 367). התופעה על כבישת התלונה, בעבירות מין, ובכל זה מעשי הטרדה מינית במסגרת העבודה, אינה נדירה ולעניין זה הסברים אפשריים מסוגים שונים, לא פעם העובדת המוטרדת חשה בושה, עלבון וקלון, או רתיעה מפני החשיפה ומפני מחירה החברתי והאישי של חשיפה כזו. חששן של קורבנות הטרדה מינית להתלונן מתעצם, מטבע הדברים, כאשר המטריד הוא איש בעל סמכות הממונה עליהן במסגרת עבודתן." (עש"מ 2168/01 אליעזר חמני נגד מדינת ישראל פ"ד נה(5), 946).

על הלכה זו חזר בית המשפט העליון לאחרונה:

"התלונה כנגד המערער בחלוף שנתיים מעת ביצוע המעשים שיוחסו לו, אולם אין בכך כדי לפגוע באמינותה, כפי שטען הסניגור. כבר נקבע בפסיקתנו לא אחת כי כבישת תלונה, כשלעצמה, אינה שוללת מהמתלוננת את מהימנותה, אם קיים הסבר מתקבל על הדעת לכבישת העדות."

(עש"מ 7113/02, עש"מ 7223/02 שחר לוי, שניתן בתאריך 1.5.2003, (פורסם דינים עליון כרך ס"ד בעמ' 338; עיין גם בעש"מ 2203/05 בני מדר נגד נציבות שירות המדינה שניתן ב-24.7.05).

2) לביטוייה השונים של הטרדה מינית

א) בטרם כניסתו לתוקף של החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח – 1998, הגדיר בית המשפט העליון בעש"מ 6713/96 מדינת ישראל נגד זוהר בן אשר (דינים) עליון, כרך נג (7) 854 מהי הטרדה מינית – באלו המילים:
"הטרדה מינית היא, קודם כל, התנהגות. היא מחייבת מעשה של הטרדה. אך גם מילים הן בגדר מעשה. חיים ומוות ביד הלשון. התנהגות אינה מהווה הטרדה מינית אלא אם היא, כשמה, בעלת אופי מיני. מכאן, שהתנהגות לא תיחשב הטרדה מינית, גם אם היא מטרידה, אם אין לה אופי מיני או אם אין היא באה לידי ביטוי בדברים הקשורים למין. התנהגות שהיא הטרדה מכוונת, במקרה הרגיל, להשיג טובת הנאה מינית. יחסי מין, או אפילו סיפוק מיני מעצם ההטרדה, כגון סיפוק מחיבוק או חיכוך. אך לא תמיד כך, אפשר במקרים מיוחדים, שהכוונה תהיה רק להקניט את הצד השני, לנקום בו או להציק לו, באמצעות ביטויים גסים או הערות אחרות בעלות אופי מיני, למשל, כדי שימאס במקום העבודה ויפרוש ממנו. תהיה הכוונה אשר תהיה, העיקר הוא לא הכוונה אלא ההתנהגות: הגיעה כדי הטרדה מינית."

בעש"מ 1928/00 עמוס ברוכין נגד מדינת ישראל מצאנו כי:
"הטרדה מינית, כעבירת משמעת, כוללת צורות שונות ומשונות של התנהגות פסולה שיש בה אופי מיני. יש בהן בקצה אחד, צורות קלות מבחינת הפסול המוסרי והפגיעה בקורבן, ויש בהן, בקצה השני, צורות חמורות מבחינה זאת.
ראו הגדרה של הטרדה מינית בסעיף 3 של חוק למניעת הטרדה מינית."
(פ"ד נ(3) 694).

ב) פסקה 43.421 מגדירה: "מעשה בעל אופי מיני – לרבות דיבור או רמיזה". בנוגע לסעיף זה ציינה פרופ' רות בן-ישראל כי:
"מעשה בעל אופי מיני הוגדר הגדרה רחבה, הכוללת דיבור, רמיזה או יצירת אווירה עוינת..."
(ר' בן-ישראל שוויון הזדמנויות ואיסור אפליה בעבודה, תשנ"ח, כרך ג' 914).

ג) מטרת החוק למניעת הטרדה מינית הוגדרה בסעיף 1 שבו:
"לאסור הטרדה מינית כדי להגן על כבודו של אדם, על חירותו של פרטיותו, וכדי לקדם שוויון בין המינים."

בדברי ההסבר להצעת החוק נקבע כי, הטרדה מינית היא תופעה נפוצה הפוגעת בכלל האוכלוסייה ובנשים בפרט. הטרדה מינית, נקבע שם בין השאר, משפילה את קורבנה, מבזה אותו, פולשת לפרטיותו, היא פוגעת בזכותו להגדרה עצמית, באוטונומיה שלו, בשליטתו בגופו ובמיניותו, ומפלה אותו לרעה לעומת אנשים אחרים.

דברי ההסבר מנחים את הערכאות השיפוטיות לכך, שכל הערכים המצוינים בסעיף "יהיו נר לרגליו של בית המשפט בבואו לפרש את הוראות החוק המוצע".

(ד) בעש"מ 6713/96 מדינת ישראל נגד זוהר בן אשר נקבע מבחן אובייקטיבי, המתבסס על האדם הסביר. אומנם, בהטרדה מינית יש היבט סובייקטיבי אך המבחן הנהוג הוא המבחן האובייקטיבי, וכך מגדירו השופט זמיר:

"הוא משתנה מאדם לאדם. מעשה שנראה הטרדה מינית לאדם אחד, לא בהכרח ייראה הטרדה מינית לאדם אחר. המטריד והמוטרד נוטים לראות אותו מעשה בעיניים שונות. המטריד יכול להיות אדם גס רוח וקהה חושים באופן בלתי רגיל. המוטריד יכול להיות אדם רגיש ופגיע במידה יוצאת דופן. ברור שאי-אפשר להכריע במחלוקת אם מעשה מסויים הגיע כדי הטרדה מינית על בסיס ראיה סובייקטיבית מצד זה או מצד זה. העובדה שמטריד לא התכוון להטריד, שהוא סבר כי אין בהתנהגותו משום הטרדה, ואפילו שהאמין כי התנהגותו מתקבלת בהסכמה לידי הצד השני, אין בה כדי להכריע גם העובדה שהצד השני ראה עצמו מוטריד, אין בה כדי להכריע. המבחן המכריע הוא המבחן האובייקטיבי.

המבחן האובייקטיבי מתבסס, כרגיל, על האדם הסביר. האדם הסביר מתבקש, כביכול, להשיב על שתי שאלות. ראשית, האם ההתנהגות השנויה במחלוקת הגיעה כדי הטרדה מינית, שיש בה פגיעה ממשית, או שמא היא התנהגות, שגם אם היתה בה פגיעה קלה, אינה חורגת מהתנהגות מקובלת וקבילה? שנית, האם היתה התנגדות, או שמא היתה הסכמה להתנהגות זאת?

שאלה היא, השנויה במחלוקת ערה בארה"ב, מיהו האדם הסביר לעניין זה? האם האדם הסביר עומד במקומו של קורבן ההטרדה (ואז הוא, בדרך כלל, אישה סבירה), או אולי הוא עומד מן הצד (ואז הוא יכול להיות גם גבר רגיל)? ספק בעיני אם יש משמעות מעשית לשאלה זו. ממילא האדם הסביר אינו אדם מצוי, אלא מושג נורמטיבי, המגלם את הסטנדרט הראוי בעיני בית המשפט.

הסטנדרט הראוי אינו מבטא את התפיסה הטיפוסית של גבר רגיל, או את התפיסה הטיפוסית של אישה רגילה, אלא את ההתנהגות הראויה בעיני בית המשפט לאור הערכים והעקרונות המנחים את החברה". (דינים עליון, כרך נג, 854 עמ' 21).

(ה) ברם, החוק למניעת הטרדה מינית קבע עקרון מרכזי המחייב, כי קורבן ההטרדה "יראה" למטריד שאינו, מעוניין בהצעות או בהתייחסות דרישת העדר ההסכמה עוברת כחוט השני גם כלפי ביטוייו הנוספים שנכללים במסגרתו של סעיף 3 של החוק למניעת הטרדה מינית. עקרון זה חובק בתוכו את התפיסה שהטרדה מינית, בין היתר, היא התנהגות בעלת אופי מיני, שהאדם אליו היא מופנית אינו מעוניין בה. לכן נדרשת הישנות ההתנהגות והצגת היעדר העניין על ידי הקורבן. אם כי, בעת קיומם של יחסי מרות ביחסי עבודה, קורבן העבירה אינו צריך להראות, היעדר הסכמה למעשה.

3) ניצול מרות וסמכות

(א) הנאשם בן 41 אשר מילא תפקיד במועד הרלבנטי לתובענה כסגן אח אחראי ואחר כך כאח אחראי במחלקת הפלסטיקה בבית חולים רמב"ם, שימש כממונה וכבעל סמכות כלפי המתלוננת.

(ב) בתי המשפט נתנו דעתם לסוגיית הסמכות:

"בהטרדה מינית הנעשית מעמדה של מרות או השפעה מעבר לפסול שבעצם הטרדה, יש בה מימד של ניצול לרעה של התפקיד או המעמד... אכן הטרדה מינית על ידי בעל סמכות במובן הרחב כלפי מי שנתון לסמכותו, הוא סוג חמור במיוחד, של הטרדה מינית". (עש"מ 6713/96 מדינת ישראל נגד זוהר בן אשר).

(ג) יצוין כי, גם טרם כניסתו של החוק למניעת הטרדה מינית לתוקף, נדונה תופעת ניצול המעמד בעש"מ 3168/01 אליעזר חמני נגד מדינת ישראל:

"ההתנהגות שיוחסה למערער בוצעה בתקופה טרם הוחל החוק למניעת הטרדה מינית. הפרת הוראת המשמעת האוסרת הטרדה מינית, שיוחסה למערער בסעיף 3 לכתב התובענה, התבססה על הוראת התקשי"ר בסעיף 43.422, אשר לפי קביעת בית הדין לא נתקיימו יסודותיה. יצוין, כי הוראת התקשי"ר כפי שהיתה בתוקף בעת ביצוע העבירות שיוחסו למערער, קבעה שבנסיבות בהן היה ניצול מעמד על ידי "בעל סמכות" – על פי ההגדרה הרחבה, נכלל בגדרו ממונה ישיר או עקיף של העובדים או העובדות כלפי "הנתון לסמכותו" – קיומה של הסכמה אין בה כדי להכריע את הכף בשאלת ביצוע עבירה של הפרת האיסור על הטרדה מינית. זהו גם המצב המשפטי כיום. על פי החוק למניעת הטרדה מינית, והוראת תקשי"ר כפי שתקנה המחוקק, ניתן להניח במסגרת יחסי כפיפות ומרות, כי המוטרד או המוטרדת לא נתנו הסכמתם המלאה והחופשית להתנהגות המטרידה, ואין לדרוש ביטוי חיצוני לאי ההסכמה כאשר המעשה המיני מבוצע כלפי עובדת הסרה למרותו של המטריד."

ובפסק דין נוסף, בית המשפט העליון מבקר מערכת היחסים מסוג זה:

"אין לסבול את התופעה, שלמרבה הצער היא נפוצה, שבה אנשים בעלי שררה יפעילו סמכותם על הנתונים למרותם כדי להפיק לעצמם טובת הנאה מינית. הכפיפות של הנתונים למרותם של כל אלה, מעמידה אותם במצוקה אמיתית ולא אחת ירכיננו ראש ולמורת רוחם ישלימו עם התנהגות כזו, שלא זו בלבד שיש בה פסול וטעם לפגם, אלא שיש בה כדי להשפיל את האדם בו מבוצע המעשה ולפגוע פגיעה קשה בכבודו ובצנעת פרטיותו. יש לטעת בלבם של אלה את התחושה ואת הביטחון שיש דין ויש דיין ויש מי שאמון על הגנת זכויותיהם כאזרחים."

(ע"פ 2695/93 פלונית נגד מדינת ישראל, תקדים עליון 29(2), 71; ראה גם בג"צ 1284/99 פלונית נגד ראש המטה הכללי, פ"ד נג(2), 62, 71).

בעש"מ 1599/03 אברהם טאפירו נגד נציבות שירות המדינה חזר בית המשפט העליון על דרך קביעת קיומם של יחסי מרות על פי אמות מידה אובייקטיביות ועל ההנחה, שמתקיימים יחסים בלתי שוויוניים בין המטריד למוטרד באופן שקיים חשש טבוע, כי המוטרד יירתע מלהביע התנגדות, להתנהגות המטרידה, ועל כן קיים הויתור על דרישת הוכחת, היעדר הסכמה.

כדברי בית המשפט:

"אשר למבחן הסובייקטיבי – כיצד נתפס המטריד בעיני המוטרד – מבחן זה רלבנטי להיבט הניצול של "יחסי המרות", שכן יסוד הניצול של יחסי המרות ניזון מכך שהמוטרד יירתע מלהביע אי הסכמה כלפי מי שהוא תלוי בו עקב יחסי המרות. בדרך כלל במסגרת יחסי העבודה, כאשר הוכח יסוד המרות של אדם שהוא בעל סמכות ישירה או עקיפה כלפי עובד או עובדת, אין ההתרשמות הסובייקטיבית של אותו נפגע או נפגעת טעונה הוכחה בנפרד. משהוכחו יחסי מרות במסגרת העבודה הנובעים מיכולתו של "ממונה" האמור להשפיע במישרין או בעקיפין על גורלו של הנפגע, נלמדת מכך המסקנה כי אותו נפגע או נפגעת מודעים למעמדו של בעל הסמכות במקום עבודתם, ולפיכך מתקיים יסוד הניצול. מכל מקום, יהא הדבר אשר יהא, הנחת החוק והתקשי"ר היא כי המצב האובייקטיבי של "יחסי המרות" די בו כדי לשלול את הצורך להוכיח כי המוטרד "הראה" למטריד שאינו מעוניין בהתייחסותו המינית, ולהקים את החזקה הסטטוטורית, כי נתקיים בסוד הניצול." (עמ' 11 לפסק הדין).

(ד) לגבי קווי התיחום הרחבים של ניצול הסמכות, ראייתו של בעל הסמכות או השררה בעיניה של המתלוננת, כמי שעשוי להשפיע על מעמדה וגורלה במקום העבודה, גם אם אינו הממונה הישיר על המתלוננת (ראה את עש"מ 4790/04 מדינת ישראל נגד אברהם בן חיים, פורסם דינים עליון, כרך עב בעמ' 466; וכן את עש"מ 2203/05 בני מדר נגד נציבות שירות המדינה – ניתן בתאריך 24.7.2005).

4) מהו "מעשה מגונה"?

(א) החוק למניעת הטרדה מינית קובע בסעיף 3(א) (2) להוראותיו שגם בהפרתו הואשם הנאשם כי, מעשים מגונים, שיבחנו על פי משמעותם בחוק העונשין, מהווים הטרדה מינית.

סעיף 348 לחוק העונשין, התשל"ז – 1997, קובע לאמור:
"א) העושה מעשה מגונה באדם באחת הנסיבות המנויות בסעיף 345 (א) (2) עד (5), בשינויים המחויבים, דינו – מאסר שבע שנים.

(ב) העושה מעשה מגונה באדם באחת הנסיבות המנויות בסעיף 345(ב) (1) עד (5) בשינויים המחויבים, דינו – מאסר עשר שנים.

(ג) העושה מעשה מגונה באדם בלא הסכמתו אך שלא בנסיבות כאמור בסעיפים קטנים (א), (ב) או (ג.1), דינו – מאסר שלוש שנים.

(ג.1) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (ג) תוך שימוש בכוח או הפעלת אמצעי לחץ אחרים, או תוך איום באחד מאלה, כלפי האדם או כלפי זולתו, דינו של עובר העבירה – מאסר שבע שנים.

...

(ד) בסימן זה, "מעשה מגונה" – מעשה לשם גירוי, סיפוק או ביזוי מיניים.

(ה) העושה מעשה מגונה באדם שמלאו לו שמונה עשרה שנים תוך ניצול מרות ביחסי עבודה או בשירות דינו – מאסר שנתיים.

ב) יסודות העבירה של "מעשה מגונה"

לצורך הרשעת אדם בעבירה של מעשה מגונה צריך היסוד המגונה להתקיים הן ביסוד העובדתי של העבירה והן ביסוד הנפשי שלה. כאשר לא מתקיים האלמנט המגונה באחד, מיסודות אלה, אין מקום להרשעה.

הגדרת "מעשה מגונה" כאמור בחוק העונשין – המעשה בוצע "לשם גירוי, סיפוק או ביזוי מיניים". בהקשר זה עולות שתי שאלות:

(1) מהו היסוד העובדתי הנדרש על מנת שניתן לראותו "כמעשה מגונה"? מהי ההתנהגות ומהן הנסיבות ההופכות מעשה למגונה?

(2) מהו היסוד הנפשי הנדרש, על מנת שהמעשה יאופיין כמגונה?

ניתן לקבוע, לאור מטרת החוק ובהתאם לפסיקה, כי –

"מעשה מגונה הינו מעשה, אשר יש בו על פניו אלמנט של מיניות גלויה, ואשר לפי אמות מידה אובייקטיביות של מתבונן מן הצד, של האדם הממוצע, ייחשב לא הגון, לא מוסרי, לא צנוע." (ע"פ 616/83 דוד פליישמן נגד מדינת ישראל, פ"ד לט(1) 449, 458).

לדעת כבי' השופטת בייניש, בנסיבות מסוימות גם מעשה הנראה לכאורה תמים כשהוא לעצמו, וקיים את היסוד ההתנהגותי בהגדרה, אם בהקשר בו הוא בוצע ומכלול נסיבות העניין, שוללים את אופיו התמים, ופוגעים בערך המוגן שקיים באיסור.

(עש"מ 6737/02 מדינת ישראל נגד נחום זקן – פורסם בפ"ד נז(2) בעמ' 312).

ג) ובאשר ליסוד הנפשי בעבירה, על פי הפסיקה, היסוד הנפשי של מבצע העבירה נולד ממכלול הנסיבות החיצוניות, מהגיונם של הדברים, מראיות נסיבתיות ומניסיון החיים. (ע"פ 5150/93 סריס נגד מדינת ישראל, פ"ד מח(2) 183). בע"פ 6269/99 אברהם כהן נגד מדינת ישראל (פ"ד נה(2) 496) נפסק כי, עבירת ביצוע מעשה מגונה, הינה מסוג עבירות התנהגות ששולב בהן יסוד של מטרה מיוחדת, אשר המעשה נועד להשיגה. היסוד הנפשי של העבירה מבטא דרישה לקיומה של מטרה להשיג את אחת התכליות הנקובות בסעיף ואין דרישה לקיומה של תוצאה. יוצא אפוא, כי בוחנים את המעשה במבחן אובייקטיבי ולומדים מצורת המגע על עצם היותו מגונה. אם מבליט מעשה של מגע שלא בהסכמה אופי מגונה, רואים בו מעשה מגונה גם אם לא נלווה למעשה רצון לספק חשק מיני. (ראה הרחבה לעניין יסודותיה של העבירה של סעיף 348(ה) לחוק העונשין בהקשר של תובענה משמעתית בנסיבות של ניצול מרות (עש"מ 4094/04 בעניין אברהם בן חיים, שהובא לעיל).

סיכומי הצדדים

8. גישת הצדדים לראיות ולדין

בית הדין הורה כי, הצדדים יגישו את סיכומיהם בכתב, ואכן התכבדו בקבלתם של סיכומים בכתב, בהם הציגו הצדדים את גישתם לראיות שבאו בפנינו ואת תפיסתם וגישתם לגבי הממצאים והמסקנות, שראוי כי נסיק מהם במסגרת הדין.

בית הדין עיין בקפידה בסיכומי הצדדים כפי שבאו בפניו ויצג להלן את תמציתם לקראת פרק הסיום של הכרעת הדין.

א. סיכומי התביעה

1) התובעת המלומדת פרסה בסיכומיה את הראיות שבאו בפנינו, ציטטה קטעים נכבדים מהעדויות וחלק מן המוצגים, ואת המסקנות שלגישתה ראוי שבית הדין יסיק מהן, וזאת לנוכח ההיבט המשפטי שרלבנטי שאף הוא נסקר בסיכומים וניתוח העדויות כפי שנעשה לגביו.

2) לאחר שעיינו ברוחב יריעתם של הסיכומים, נביא להלן את תמצית גישתה של התביעה לראיות ולדין:

(א) התביעה סבורה, כי עדותה של גבי א"ע הינה עדות עקבית ומפורטת, אשר סימני אמת מובהקים ניכרים בה.

(ב) ניתוח העדויות, כפי שנעשה על ידי התובעת, הביא את התביעה לידי מסקנה כי כלל לא היה קשר אינטימי רצוני בין הצדדים. המעשים המיניים מומשו תוך ניצול מרותו של הנאשם ופחדה של המתלוננת שמא יבולע לה במקום עבודתה אם תמאן להיעתר לדרישותיו, כאשר גם הנאשם עצמו העיד על אדיבותה ונעימותה של המתלוננת (כעולה מ-4/נ), אשר כוחה לא עמד לה לסרב בנחישות לדרישותיו – עד אשר גמלה בליבה ההחלטה להגיש את תלונתה בשנת 2002.

(ג) התביעה סבורה, כי ניתן למצוא חיזוק לראיותיה בעדותו של בן זוגה של המתלוננת, מר שי ע', אשר העיד בפני בית הדין על מצבה הרגשי הסוער של רעייתו, שעה שהעזה לחשוף בפניו את פני מעשיו של הנאשם, ואת תחושות הקיפאון שחשה בשעה שהנאשם מימש בה את זממו, כאשר העד ביקש להיות משוכנע כי לא היה קשר רצוני בדמות "רומן" בין הנאשם ורעייתו, כאשר את פגישותיו עם הנאשם ביחד עם רעייתו צריך להבין על רקע חשש רעייתו מכל חשיפה בהיותה בת להורים דתיים, והמבוכה שאותה העריך העד כי יחוש בה בשעה שהנושא יגיע לידיעת או לטיפול של המשטרה המקומית. זאת ועוד, באותם מפגשים הנאשם לא טען בפני העד, כי הקשר המיני מומש בהסכמת רעייתו, אלא נטל על עצמו את האשמה לכך.

(ד) התביעה סבורה, כי באישום השני, ראוי שביה"ד ייתן את מלוא האמון בעדותה של ר"ע וכי המעשים כפי שתוארו על ידה, שבוצעו בגופה בחדרו של הנאשם, שהיו נעדרי הסכמה ממשית, שנעשו תוך ניצול מרות, כאשר ההגנה נמנעה לחוקרה על יסוד העדר ההסכמה למעשים, הימנעות שפועלת לטובת התביעה.

(ה) התביעה מוצאת חיזוק ממשי לראיותיה בעדותה של עו"ד לביא אפרת מנעמ"ת, שהעבירה לביה"ד את ההתלבטות שחשה א"ע ובעלה במהלך ההתייעצות עמה בנוגע להגשת התלונה וחשיפת הפרשה, גם אם לא עלה בידה להיזכר בכל פרטי המעשים המיניים, כפי שדווחו לה.

(ו) התביעה, לאחר שבחנה את גרסת הנאשם, אשר כביטויה בחקירתו בנש"מ ובעדותו בפני בית הדין, מבקשת שנקבע, כי באה בפנינו גרסה שאינה עקבית או הגיונית. לגבי קיומו של רומן או הסכמה ביחסי הצדדים, התביעה תוהה הכיצד נתרשש רומן כאמור אם לא מומש כל קשר מיני בהסכמה, עם א"ע בתקופת רווקותה, הגם שלדבריו של הנאשם הוזמן לדירתה – מעטפת הרומן נופלת לגישת התביעה גם בשל כך כי המעשים המיניים מומשו בחדרו בביה"ח, שעה שנקראה לחדרו, בכסות של עבודה או בהקשר אישי, ובהקשר שכזה מומשו המעשים כאשר גם המפגשים עם בעלה של המתלוננת בהם נטל אחריות למצב ואיומיו כי ישים קץ לחייו, איום כי בקשר רצוני מדובר, גם 10/נ שבו עולה נושא ההתנתקות מהנאשם על ידי העברה למחלקה אחרת, אינו מצביע על קשר רצוני, וב-10/נ לא מופנית אשמה כלפי א"ע, כי תלונת שווא כפיה אותו חשש מהנאשם והשפעתו על גורלה האישי של א"ע, עולה מתוכנם של 4/נ ו-5/נ, כאשר האנונימיות של כותבי ההערכות פוענחה על ידי הנאשם, הצוות היה מודע לכך, אשר על כן נכתבו בהם דברים שנשאו בעיניו של הנאשם.

ז) התביעה סבורה, כי אין בעדותם של עדי ההגנה כדי לסייע לנאשם, בהיבט של העדר רלבנטיות, לאופיים של האירועים אשר נתרחשו ללא קולות רקע בחדרו של הנאשם, בכך שהמתלוננת א"ע, הגם שנסעה לעיתים ברכבו של הנאשם, נהגה לנסוע אף בהסעות מאורגנות.

3) התובעת המלומדת בסיכומיה הציגה כאמור, את הרובד המשפטי שחל על אישומיה של התובענה, לרבות דבר הפסיקה הנוגעת לסוגיית ניצול מרות ויסודות של מעשה מגונה. התביעה סבורה, כי לא עלה בידי ההגנה לשתור את חזקת ניצול המרות, כביטויה בפסיקתו של ביהמ"ש העליון, ואשר לגבי האישום השני קיים יסוד שבית הדין יקבע שהנאשם הפר את הוראותיו של סעיף 3(א)(5) לחוק למניעת הטרדה מינית ועוד הודגש בפנינו, הגם שהתלונה הוגשה בשנת 2002, לגבי מעשים שנתרחשו בין השנים 2001-95.

את כבישת התלונה ניתן להסביר באותו חשש ופחד להתלונן ואין בכך כדי לפגוע באמינות גרסתה של המתלוננת.

4) בנעילת סיכומיה, התביעה סבורה, כי עלה בידיה לעמוד בנטל הבאת הראיות והשכנוע ומבקשת שביה"ד ירשיע את הנאשם בכל אישומיה ועבירותיה של התובענה.

ב. סיכומי ההגנה

1) ההגנה, לאחר שעיינה בסיכומי התביעה, הגישה לביה"ד סיכומים סדורים ומפורטים עד מאוד, בהם ניתחה את הראיות והציגה את המסקנות שעל בית הדין, לגישה, צריך להסיק מהם והנה, תוך זמן קצר לאחר שסיכומים אלה הגיעו לבית הדין, נתקבלה לגביהם תוספת לסיכומיהם, שנסבה על הוראותיו של סעיף 3 לחוק העונשין שדן בענישה למפרע.

2) הסניגורית המלומדת פרסה בפירוט רב את הראיות שבאו בפנינו במהלך שמיעתו של התיק, גם תוך ציטוט קטעים של עדויות ומוצגים וניתוחם, ובקשתה כי נאמץ את המסקנות שאליהן הגיעה ההגנה בנוגע להן.

3) לאחר שעיינו ביריעה הרחבה של הסיכומים, נביא להלן את תמצית גישתה של ההגנה לראיות ולדין, ולרבות אותה תוספת לסיכומים:

א) ליבת טיעוניה של ההגנה נוגעת לאופיו של הקשר שנתקיים בין הנאשם ובין א"ע ור"ע. ההגנה טוענת, כי מדובר בקשר רצוני שנעשה בהסכמה, ללא כל מורא או חשש מהנאשם, ולהגנה אין כל מחלוקת עם התביעה לגבי הביטויים הפיזיים של הקשר האמור – לגישת ההגנה יסוד ההסכמה, אשר לוה לאורך השנים את הקשר הפיזי שבין הצדדים, משמיט את הבסיס מאישומיה של התביעה. בהקשר זה בית הדין נתבקש ליתן את מלוא האמון בנדון בגרסתו של הנאשם בחקירה ובפנינו, בהיותה סדורה והגיונית ושסימני אמת מובהקים עולים ממנה.

ב) ההגנה החליטה לפתוח את סיכומיה באישום השני שבו לדבריה לא נטען על ידי התביעה, כי מעשיו של הנאשם בר"ע נעשו שלא בהסכמתה, וכי הגרסה שבאה בפנינו בעדותה, שקטעים ממנה הובאו בסיכומים, הינה גרסה שקרית שבית הדין נתבקש שלא ליתן בה כל אמון, וכי לא הוכח בפנינו שהנאשם גם בהתחשב ביחסים החברתיים ששררו בין הצדדים, עשה בגופה, דבר שלא מרצונה ובלא הסכמתה.

ג) המסה הקריטית של הסיכומים הוקדשה לניתוח גרסתה של גבי א"ע (האישום הראשון), אשר התלוננה רק בתום 7 שנים מאז האירוע הראשון. ההגנה סבורה, כי ניסיונותיה של המתלוננת ליצור תמונה לפיה רגשות של פחד מהנאשם ליוו את

מעשיה ופעולותיה צריכים להידחות על ידי בית הדין שנתבקש לקבוע, כי באה בפניו עדות כזב בנדון שלא ראוייה לכל אמון.

(ד) ההגנה בסיכומיה המאוד מפורטים בהם שולבו קטעים מעדותה של המתלוננת ומסקנותיה של ההגנה שלפיהם סבורה, כי הפחד האמיתי של א"ע לא היה מהנאשם עמו קיימה כאמור מערכת יחסים רצונית, אלא מסביבתה הקרובה לנוכח החשש, כי אותו קשר שמחוץ לנישואין יגיע עדיהם. ההגנה בהמשך הסיכומים תיארה בפנינו את מלוא חופן ההזדמנויות במהלכם המתלוננת יכלה לצעוק, לברוח או לדווח על מעשיו של הנאשם, במיוחד שדלת חדרו לא היתה נעולה על מפתח.

ועוד נטען בסיכומים, כי אופיים של המעשים בהם מחד באה בקשר למעשה מיני מצד הנאשם, ומהצד השני שיתוף פעולה למימוש אינם יכולים להצביע אלא על הסכמה לאותו מעשה, במיוחד כלפי אלה שבוצעו בשנת 2001 – במיוחד בחודש ספטמבר, כאשר לגביהם היה מצופה, כי ההתנגדות למעשה תביא לצעקה בריחה או תלונה לעובדת סוציאלית שהיתה בסביבתה. טענת ההלם אותה העלתה המתלוננת אינה יותר מאשר זריית חול בעיני בית הדין. התנהגותה של המתלוננת נועדה לשמור בסוד את מערכת היחסים הרצונית, כאשר חשיפתם הוצגה כמלאכת ידו של חוקר פרטי שלא היה ולא נברא. גם מפגשיה של המתלוננת ובעלה עם הנאשם, ומיקוד הטיפול בהעברתה מהמחלקה מוסיפים, להעדר המהימנות שניתן להעניק לגרסת המתלוננת ולטענתה, כי ביקשה למנוע מבוכה מבן זוגה.

(ה) ההגנה מבליטה בסיכומיה פרק מיוחד, כי גרסתה של המתלוננת מלאה איים של העדר מהימנות. ובהקשר זה מעלה ההגנה תהיות שונות וביניהם חרף עדותה על יחסים טובים עם בעלה, מדוע לא דיווחה לו על האירועים בסמוך להתרחשותם. לגישת ההגנה הדיווח נעשה בעיתוי שבו חשד הבעל בקיומו של רומן בינה ובין הנאשם, וזאת על מנת להציל את נישואיה והדרישה של בן זוגה כי תפנה לבדיקת פוליגרף אך מחזקת את החשד, גם לנוכח כיוון הבדיקה ולשאלת קיומם של יחסי מין מלאים.

(ו) ההגנה מבליטה בסיכומיה, כי הנאשם מעולם לא איים על המתלוננת כי יבולע לה במקום העבודה אם לא תמלא אחר דרישותיו המיניות. טענת הפחד מהנאשם בשל צורת מבטו אינו אלא ביטוי לדרכה המניפולטיבית של המתלוננת שבאה לידי ביטוי בין היתר באופן המוזר שבו תארה את פני דיווחה לעו"ד לביא ממנה העלימה המעשים החמורים שנעשו בגופה במהלך שנת 2001. כאשר לגבי סמל מיכל מסרה, כי עם הנאשם לא היה כל קשר לפני נישואיה ולכך יש להוסיף לגישת ההגנה ב-10/10 הגם שמדובר היה בהקלטה מכוונת, עדיין לא הטיחה במפורש בנאשם, כי עשה בה מעשים מיניים בניגוד לרצונה.

(ז) בהמשכם של הסיכומים יוחדה פסקה לעדותו של מר שי ע' בן זוגה של המתלוננת. בית הדין נתבקש לא ליתן כל אמון או משקל לאותה עדות שניכר בה תאום גרסאות עם רעייתו, כאשר העד עצמו לא האמין כי המעשים נעשו ברעייתו מתוך כפייה. לחלופי הזמן עד אשר דווח לו על הקשר ולדרישתו כי תהא בדיקת פוליגרף, יש נפקות לעניין מהותו של הקשר בין רעייתו והנאשם, כאשר לעד עצמו כעולה מציטוטים של עדותו היו תהיות מדוע רעייתו לא השמיעה קול, לנוכח המעשים שנעשו בניגוד לרצונה. לגישת ההגנה כי בני הזוג בפגישותיהם עם הנאשם ביקשו אך להביא להעברתה של גב' א"ע ממחלקתו של הנאשם ובכך לשים קץ לפרשה כולה בשל החשש לפירוק התא המשפחתי, כאשר להגנה קשה להבין את העדר תובנתו של העד לגבי אופייה של הטרדה מינית, העד לא יכל במהלך עדותו לאשר כי הנאשם איים על רעייתו.

(ח) ההגנה מצאה סתירות ממשיות בין ת/6, אותו זיכרון דברים שנעשה והוגש על ידי עדת התביעה עו"ד יעל לביא אפרת לעניין תחילתם של האירועים שיוחסו לנאשם. ההגנה תמחה כיצד עלה בידי העדה להיזכר גם בדיווחיה של המתלוננת על המעשה של החדרת האצבע, כאשר אירוע מסוג זה יכול להגיע למעלת אינוס. לא נרשם ב-ת/6 יש בכך כדי לעורר תמיהה בקשר לאירועים אליהם נחשפה ועיתויים.

(ט) אין מחלוקת בין ההגנה והתביעה לגבי הרובד העובדתי של המעשים, הגם שבהמשכם של הסיכומים נכתב כי האירוע של החדרת אצבע לא נרחש, לרבות המחלוקת שנוגעת לשאלת ההסכמה למערכת יחסים הדדית שנמשכה משנת 95 ועד 2002, מועד גיבוש החשד של בן הזוג.

(י) לגבי מימוש המעשים בתחומי בית החולים, נטען בפנינו כי הנאשם אינו יכול שלא להיות בביתו מחוץ לשעות העבודה, גם בשל מעמדו המשפחתי, הפתרון של שהייה בבית המלון לא היה אפשרי.

(יא) ההגנה תמחה על הגיונו של יסוד הפחד מהנאשם לאורך שדרת השנים, באשר המתלוננת נהגה לנסוע לעיתים ברכבו של הנאשם ושיתפה אותו בנושאים אינטימיים הנוגעים לגופה.

(יב) ההגנה מנתחת את גרסתו של הנאשם, לגישתה ראוי שביה"ד יעניק לה את מלוא האמון ויקבע כי לא היה כל יסוד של כפייה או פחד במערכת היחסים האינטימית שקוימה בין הצדדים, וגם בשעה שבעלה של גב' א"ע עלה על הקשר ואיים בפירוקו של התא המשפחתי ניסה הנאשם לתמוך ולסייע במשבר למתלוננת נפגש עם בעלה – התנהגות המחזקת, לגישת ההגנה, את עמדתה כי לא היה יסוד של כפייה או פחד באותו הקשר.

(יג) גב' ישראל רינה

(1) עדת הגנה זו, במועדים הרלבנטיים לתובענה הייתה כפופה לנאשם. ביה"ד צריך להסיק מעדותה שלה ראוי ליתן את מלוא האמון כי הנאשם התייחס בהגינות לצוות ודרכו לא הייתה משליטת טרור ופחד, כגישת המתלוננת – שעמה, על סמך עדותה, קיים הנאשם יחסי עבודה תקינים.

(2) הגם שהעדה ישבה לעיתים בסמיכות לחדרו של הנאשם, לא שמעה כל רעש או צעקה מחדרו.

(יד) גב' מיכל סמל

(1) במועדים הרלבנטיים לתובענה העדה מילאה תפקיד של רכזת כ"א סיעודי, אשר הכירה את הנאשם והמתלוננת ממסגרת מקום העבודה.

(2) מעדותה, שביה"ד נתבקש להעניק לה את מלוא האמון, עולה כי המתלוננת א"ע לא פרטה את פני הטרדתה ע"י הנאשם וגם לא סיפרה לה שהוטרדה על ידו לפני הנישואין, אף שלמתלוננת הייתה נגישות אליה.

(טו) מר שלמה דינור

עד הגנה זה הינו מנהל מבדק של מכון פוליוגרף. עדותו מצביעה, כי מוקד הבדיקה אליה הגיעה המתלוננת ביוזמת בעלה נועד לבחון את היקף היחסים בינה ובין הנאשם (האם היו יחסי מין מלאים), ולא את סוגיית קיומם בהסכמה. עדות זו מחזקת על סמך גישת ההגנה את גישתה כי ביחסים בהסכמה עסקינן.

טז) גב' אבו חאג'ול סאוסן

(1) עדת הגנה נוספת זו, אחות במחלקתו של הנאשם, אשר הופתעה עד מאוד שעה שנודע לה על החקירה.

(2) ביה"ד נתבקש ליתן את מלוא האמון האפשרי בעדותה של עדת הגנה זו, אשר לא ראתה דבר, ב-8 שנות הכרותה עם גב' אי"ע, אשר נסעה ברכבו של הנאשם ונטלה חלק באווירת הצחוקים אשר שררה ברכב, שהייתה רחוקה מאווירת הטרור, שלגרסת המתלוננת יצר הנאשם.

יז) גב' וורוד אבו אלהיג'א

(1) העדה הועסקה כאחות במחלקתו של הנאשם והכירה את המתלוננת אי"ע במשך מספר שנים.

(2) ההגנה ביקשה שביה"ד יתן את מלוא האמון בעדותה של העדה, בה מסרה על נסיעות משותפות ברכבו של הנאשם עם המתלוננת ועל האווירה הנעימה ששררה באותן נסיעות.

יח) מר סבאח נימר חנא

(1) העד שימש ככח עזר סיעודי במחלקתו של הנאשם.

(2) ביה"ד נתבקש להסיק מעדותו הכנה והאמינה עפ"י גישת ההגנה, כי בין הנאשם והמתלוננת שררו יחסים רגילים וחרף קרבת החדרים, העד לא הבחין בכל דבר חריג ביחסיהם.

יט) מר חוסיין מוחמד

(1) עד הגנה זה שימש במועד מסירת עדותו כמפקח משק המכיר את הנאשם והמתלוננת.

(2) ביה"ד נתבקש ליתן את מלוא האמון והמשקל בעדותו ולהסיק ממנה, כי במחלקתו של הנאשם היו נהוגים יחסים תקינים והגונים, וכי לא היה כל דבר חריג ביחסים אותם ששררו בין הנאשם והמתלוננת אי"ע, שנסעה יחד עם העד והנאשם ברכבו של הנאשם ובאווירה נעימה.

כ) מר אדריס יוסף

(1) העד במועד מתן עדותו הועסק במחלקת השינוע של בית החולים והמכיר את הנאשם.

(2) העד, שלעדו נתבקשו ליתן את מלוא האמון, לא הבחין בכל דבר חריג ביחסים שבין הנאשם והמתלוננת, לרבות לא בפחדה ממנו, אשר נהגה לנסוע עמו ברכבו, וכן לא שמע כל דבר חריג מחדרו של הנאשם.

כא) הטיעון המשפטי

(1) ההגנה, לאחר ניתוח הראיות שבאו בפנינו ובסיכומיה מייחדת בהם פרק לטיעון משפטי, על פי גישתה לראיות ולדין.

(2) בראשית סיכומיה, סבורה ההגנה כי עדותה של המתלוננת באישום השני (גב' ר"ע), כפי שבאה בפנינו הינה עדות בלתי רלבנטית, אשר ביה"ד צריך להתעלם ממנה, גם בשל כך שהתביעה לא ציינה במפורש, בנוסחו של האישום השני כי מעשיו של הנאשם נעשו בניגוד לרצונה וגם הראיות שבאו בפנינו אין בהם די להוכחתן של העבירות וביה"ד נתבקש לזכות את הנאשם מאישום זה.

(3) לגבי האישום השני, ההגנה גם בפרק זה מבליטה את משך הזמן שבו נכבשה התלונה מאז ראשיתם של המעשים המיוחסים משנת 95 ומפרטת בסיכומיה את היסודות המשפטיים הדרושים, לשם הרשעת נאשם בעבירות הנסבות על הפרתו של החוק למניעת הטרדה מינית בנסיבות של מעשה מגונה וחובת הוכחתו של יסוד העדר ההסכמה, גם מנקודת מבטו הסובייקטיבית של המטריד, לרבות עצימת עיניים כלפי יסוד זה.

(4) ההגנה סבורה כי התביעה כשלה בהוכחתו של יסוד אי ההסכמה למעשיו של הנאשם, גם בשל כך שנמנעה להביא עדים לשם הוכחתו. חסר ראיתי זה פועל לרעתה של התביעה.

(5) ההגנה הפנתה את תשומת ליבו של ביה"ד לכך, כי לנוכח פער הגרסאות שקיים בין הצדדים לעניין יסוד ההסכמה, יהא על ביה"ד להבהיר עצמו, בשעה שיבסס את החלטתו על עדות המתלוננת בלבד, כעולה מע"פ 205/04 בעניין צדק וסעיף 54(א)(1) לפקודת הראיות.

(6) ושוב, גם בפרק זה חוזרת ההגנה לניתוחן של הראיות, על פי גישתה מעלות ספק שצריך לפעול לטובת הנאשם לגבי יסוד ניצול מרות כלפי א"ע, שאינה לגישת ההגנה קורבן תמים, אלא אישה שיודעת לעמוד על דעתה וכל תלונותיה לא נולדו על רקעו של הקשר הרומנטי שניהלו הצדדים בהסכמה, אלא בשל חששה מתגובת המשפחה אם הקשר ייחשף, לרבות הסכנה שריחפה על שלמותו של התא המשפחתי.

(7) ההגנה סבורה, כי קיימת מלוא ההצדקה לזכות את הנאשם גם מהאישום הראשון.

(8) ההגנה הגישה לביה"ד גם תוספת לסיכומיה לעניין תחולתו של סעיף 3(א) לחוק העונשין הקובע לאמור:

**" אין 3. (א) חיקוק היוצר עבירה לא יחול על מעשה
עונשין שנעשה לפני יום פרסומו כדין או יום
למפרע תחילתו, לפי המאוחר. "**

(9) לנוכח הוראת דין זו ההגנה סבורה, כי קיימת בידה עילה משפטית מובהקת שצריכה להביא לזיכוי של הנאשם, מאחר ומעשיו החלו כבר בשנת 95, בשעה שהחוק למניעת הטרדה מינית עדיין לא היה בתוקף גם אם מעשים אלה נמשכו בתקופה שבה החוק נכנס לתוקף.

מבוא – הערכת העדויות, ממצאים ומסקנות

9. בית הדין בחן בקפידה את מכלול הראיות שבאו בפניו, את המסגרת הנורמטיבית השולטת על הסוגיות, שעלו במהלך הדיון, ובכלל זה את רמת ההוכחה הנדרשת לצורך הוכחתן של העבירות שיוחסו לנאשם, היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירות משמעת – בחינה זו נעשתה יחד עם סיכומיהם המועילים של הצדדים, על בסיסם של אלה הגענו לממצאים לגבי אישומיה של התובענה כמפורט להלן, נקדים לכך מבוא קצר, בר השלכה על הממצאים והמסקנות:

א. הנאשם, בן 41, שימש במועדים הרלבנטיים לתובענה כסגן אח אחראי ואח אחראי במחלקת הפלסטיקה של בית חולים רמב"ם, הואשם בגין מעשיו המיוחסים בעבירות משמעת כמפורט ברישת הכרעת דינו, בגין הטרדתן המינית של שתי מתלוננות שהיו נתונות באותה תקופה לפיקוחו ומרותו – לגבי מעשים שנתרחשו בין השנים 95 ועד שנת 2001, אשר הגיעו לגישת התביעה למעלתה של הטרדה מינית.

ב. במהלך שמיעתו של התיק נחשפנו לפער העמדות העמוק בין גרסת התביעה וההגנה, הגם שלא היתה מחלוקת של ממש בין התביעה וההגנה כי בחדרו ובמחלקתו של הנאשם בתחומי בית החולים מומשו מעשים בעלי אופי מיני מובהק בידי הנאשם, כפי שיוחסו לו בכתב התובענה, במהלך הדיונים בפנינו נחשפנו כעולה מעדותו של הנאשם לטיבם המדויק של המעשים המיניים שנעשו בגופה של המתלוננת הגם שלמדנו מסיכומי ההגנה לגבי היבטם הפיזי של המעשים, הנאשם כפר בכך כי החדיר את אצבעות ידיו לאיבר מינה של המתלוננת א"ע לפיו בסיומו של הקשר המיני ניסה להגיע למגע בין איברי המין. בית הדין בהמשך ניתוח העדויות יכריע גם במחלוקת זו ואולם גדר המחלוקת המהותית בין הצדדים נוגע לשאלת ההסכמה שהיתה כרוכה במימוש, בעוד שהתביעה גורסת, כי אלה מומשו תוך ניצול מרות וסמכות כלפי המתלוננת ולא היו בגדר קשר רומנטי הדדי שקיבל גם ביטוי מיני. להגנה גישה אחרת שעיקרה, כי לא היה כל ניצול של מרות או סמכות בעת מימוש הקשר הפיזי והכל נעשה במסגרתה של הסכמה הדדית.

ג. מלאכת הכרעת הדין לא הייתה קלה בידינו, לנוכח פער הגרסאות שהובא בפנינו באשר לאופיים של המעשים המיוחסים להם לא היו עדי ראיה ישירים, אלא עדותן המפורטות של המתלוננות בחקירתן ובפנינו, וזו של הנאשם שהעיד בפנינו כעד הגנה בקוהרנטיות עם גרסתו בחקירה ועדי הגנה נוספים. - כידוע, הדין מאפשר להרשיע נאשם על פי עדות יחידה, גם במשפט פלילי, כמפורט בסעיף 54 א' לפקודת הראיות, וכי לא נדרש סיוע לעדותו של קורבן העבירה. ועל כן בתיק מסוג זה, לנוכח פערי הגרסאות שבאו בפנינו כאמור לעיל, נדרשנו למידת התרשמותנו הבלתי אמצעית מן העדים ולמידת האמון שניתן היה להעניק לעדותם, תוך בחינת ואיתור סימני האמת או השקר במהלך עדותם, לפי מיטב התרשמותנו יחד עם ניתוחן של ראיות נוספות שבאו בפנינו.

11. **טענות סף**

בטרם ננתח את העדויות, נסיק את המסקנות לגבי אישומיה השונים של התובענה, על בסיס אותו פער שקיים בין הגרסאות ודרכי ההתמודדות עמו, ראינו מקום להכריע תחילה על בסיס סיכומיה של ההגנה בשתי טענות סף שהעלתה ההגנה.

א. **עדותה של ר"ע – כעדות בלתי רלבנטית**

(1) ההגנה טענה בפנינו, כי אין כלל מקום להידרש לעדותה של ר"ע (אישום שני), מאחר והתביעה לא השכילה לנסח את כתב התובענה באופן שייכתב בו כי המעשים נעשו באותה מתלוננת, ללא הסכמה.

(2) לא מצאנו כל ממש בטענה זו, ואנו דוחים אותה, מאחר ויסוד העדר ההסכמה למעשיו של הנאשם עולה מכך, שהתביעה ייחסה לנאשם את דבר הפרתם של סעיפים 3(א) (2) (3) לחוק למניעת הטרדה מינית ופיסקת התקשי"ר 43.421 שפורסמה בעקבותיו, בהם יסוד העדר ההסכמה מובנה בתוך גבולותיו של האיסור המופר, על פי הדין האמור.

ב. **אין עונשין למפרע (אישום ראשון)**

(1) התביעה טענה בפנינו בסיכומיה המשלימים, כי לנאשם יוחס מעשה של הטרדה מינית שבוצע לכאורה בשנת 1995 עוד לפני כניסתו לתוקף של החוק למניעת הטרדה מינית לתוקף (סעיף 1 לפרק העובדות שבאישום הראשון), ועל כן יש לזכות את הנאשם מכל אישומיה של התובענה.

(2) בית הדין לא מצא כל ממש גם בטענה זו. אכן מעשי ההטרדה המינית החלו כאמור בשנת 1995, ואולם אין המדובר בעבירה בעלת תכונות של "עבירה נמשכת". עבירות נוספות שיוחסו לנאשם נמשכו גם בתחום הזמנים שבין שנת 1998 ועד 2001 בהם מומשו לכאורה מעשים אחרים בתקופת תוקפו של החוק למניעת הטרדה מינית. למעשיו של הנאשם כפי שיוחסו לו לפני כניסתו לתוקף של החוק למניעת הטרדה מינית יש כיסוי נורמטיבי הגם שלא בחקיקה ראשית, על פי פיסקת תקשי"ר 43.422 כפי שהיתה בתוקף במועד שיוחס לנאשם בסעיף 1 לפרק העובדות, דין זה שישודו בתקשי"ר זכה לביטוי מפורש בניסוחה של התובענה (ראה פסקה שניה לפרק סעיפי החוק בהם מואשם הנאשם באישום הראשון).

12. ניתוח העדויות והמוצגים, קביעת ממצאים ומסקנות

לנוכח קביעותינו שבפרק המבוא ודחיית טענות הסף, הגיע העת להכריע בין גרסאות הצדדים לגבי שני אישומיה של התובענה שבפנינו.

א. האישום הראשון

(1) הראיות שבאו בפנינו באישום זה מצביעות כי לא קיים פער עמדות בין גרסת התביעה ובין גרסת ההגנה לגבי עצם ומקום התרחשותם של האירועים המיניים שמומשו כלפי המתלוננת הגב' א"ע בחדרו של הנאשם או בסמוך אליו בתקופה שבה שימש כסגן אח אחראי במחלקה ואח"כ כאח אחראי.

(2) המתלוננת תיארה בעדותה בפנינו תיאור מדויק ומפורט לגבי מהות המעשים שמומשו בתוך חדרו של הנאשם או בסביבת עבודתו (ראה תמצית עדותה) ובין עדותו של הנאשם כפי שבאה בפנינו בה הכחיש כי במהלך שנת 2001 כמפורט ברישת הכרעת הדין החדיר את אצבעות ידיו לתוך איבר מינה וכי ניסה לקיים מגע בין איברי המין – בית הדין לאחר שהתרשם באופן בלתי אמצעי מעדות הנאשם בנדון ומעדותה של המתלוננת בפנינו, החליט ליתן אמון בעדותה של המתלוננת לגבי מכלול המעשים הפיזיים שמומשו בגופה כמבואר ברישת הכרעת דין זו ולא מצא כי יש מקום להעניק אמון לעדותו של הנאשם בפנינו בנקודה זו, שהמחלוקת לגביה נתגלתה רק במהלך עדותו של הנאשם בפנינו.

(3) אשר על כן אנו קובעים כי הנאשם מימש קשר מיני בתוך תחומי בית החולים בחדרו או בסביבתו הקרובה עם המתלוננת א"ע בביטויו הפיזי כמבואר ברישת הכרעת דינו ובעדותה המפורטת של המתלוננת כפי שבאה בפנינו (ראה תמצית עדותה).

(4) לב ליבה של המחלוקת שקיימת בין הצדדים בתובענה שבפנינו נוגע ליסוד ההסכמה שליוותה את מעשיו האמורים של הנאשם. בעוד שהתביעה סבורה כי המעשים מומשו תוך ניצול מרות וסמכות כלפי המתלוננת ומפאת חששה ופחדה מהנאשם כי יבולע לה במקום העבודה או לא ייעתרו בקשותיה אם תמאן לאחד מקריאותיו של הנאשם כי תיכנס לחדרו ותעשה בגופו מעשה מיני על פי בקשתו, ובין גישת ההגנה כי הקשר המיני שמומש בין הצדדים שראשיתו כאמור היה בשנת 95 וסיומו בשנת 2001 כל כולו היה מבוסס על רומן הדדי לצורך סיפוק מאוויים מיניים הדדיים.

(5) בית הדין עיין וניתח את העדויות שבאו בפניו יחד עם המוצגים האחרים שהגישו הצדדים לעיונו ולאחר שהתרשם באורח בלתי אמצעי מעדותה של המתלוננת ומעדותו של הנאשם כפי שבאו בפנינו, הוא הגיע לכלל מסקנה כי יחסים אלה יסודם לא היה בהסכמה של שני הצדדים לקיום הקשר המיני בתוך תחומי בית החולים אלא היענות של המתלוננת למימוש הקשר הפיזי מקורה היה בחשש ופחד מהנאשם שמא יפגע בה בדרך כלשהי בתנאי העסקתה, או בבקשותיה האישיות. אותו חשש שליווה את המתלוננת לאורך שדרת השנים בהן נהנתה לדרישותיו לקיום המפגשים המיניים הביא אותה להחלטה להחריש, להיכנע ולא לומר את המילה "לא" בעת דרישה וקריאה.

בית הדין אינו יכול להכנס לנבכי אישיותה ונפשה של המתלוננת ואולם הוא יכול לקבוע כי המתלוננת הייתה מלווה רגשות של חשש ופחד מהנאשם גם אם לא הפנה כלפיה איום מפורש, איום שלא בא זכרו בחומר הראיות שהוצג לבית הדין, ואולם הפחד והחשש היה פנימי בתוך נפשה ואישיותה הלא חזקה של המתלוננת, שהעדיפה לשמור את מהות הקשר הפיזי בתוך ליבה במשך שנים עד אשר קיבלה ביום פלוני החלטה כי ראוי לומר די לאותה מערכת יחסים.

(א) במסגרת הנורמטיבית הובאה הפסיקה שדנה בהגשתה של תלונה כבושה ואכן במקרה שבפנינו עבר של פרק זמן הקרוב ל-7 שנים מאז האירוע הראשון וכשנה מאז האירוע האחרון עד אשר גמלה ההחלטה בליבה של המתלוננת לחשוף את מצוקתה ואת כאבה, תחילה בפני בן זוגה ואח"כ גם בפני האחרים. בית הדין סבור כי חלוף הזמן מהאירועים ועד לחשיפתם בפני בן הזוג ואח"כ בפני גורמי הבריור והחקירה בנעמ"ת, בבית החולים ובנש"מ, אין באותו חלוף זמן כדי לפגוע באמון שביה"ד החליט להעניק לעדותה של המתלוננת.

(ב) מעדותו של מר שי עי, בן זוגה של המתלוננת, עדות שבה החלטנו לתת את מלוא האמון נחשפה בפנינו מידת הקושי להתלבטות של המתלוננת לשתף את בן זוגה באותם אירועים חריגים שנתרחשו במקום העבודה. ואולם מעדות זו עולה כי לבן הזוג נמסר דיווח מלא ומדויק על מעשיו של הנאשם ובמיוחד הובלט בעדותו יסוד הפחד מהנאשם ואשר בעטיו נוצרה האפשרות למימוש המעשים המיניים מצידה של רעייתו.

(ג) הגם שאפשר לבקר את מידת הפתרון שנבחר ע"י שני בני הזוג לשם התמודדות עם חשיפת הקשר עם הנאשם שהיה מכוון להפרדתה של המתלוננת מהנאשם והעברתה למחלקה אחרת, ללא עמידה נחרצת על הגשתה של תלונה, ניתן גם להבין את עוצמת החשיפה והשפעתה על מרקם החיים הזוגיים שבין המתלוננת ובעלה והשפעת החשיפה בעקבות תהליך של חקירה על אותם יחסים במשפחה הגרעינית ובמשפחה היותר רחוקה של המתלוננת יחד עם חשש שהפרשה תיחקר במשטרה, דבר שיוביל לחשיפתו של בן זוגה לחקירה שבעצם טבעה יש בה פוטנציאל של פגיעה בכבודו.

גם מעדותה של עו"ד אפרת לביא עולה כי בתחילה החליטו בני הזוג להגיע למצב של ניתוק בין הנאשם ובין המתלוננת ואולם בסופו של דבר לאחר שהמימוש התממה, החליטו בני הזוג להתלונן (ראה תמצית עדותה של עו"ד אפרת לביא) כאשר מעדותה של הגב' אפרת, שהייתה מהימנה על בית הדין, עולה כי דווח לה על מעשיו של הנאשם ולגישת בית הדין אין נפקה מינא אם עדה זו לא זכרה בעדותה בפנינו את מלוא המעשים המיניים שעליהם דווח לה ע"י המתלוננת ואולם עולה מאותה העדות (ראה בעניין זה גם את ת/6), אותו תיעוד של פגישה עם המתלוננת ובן זוגה, כי יסוד החשד והפחד מהנאשם הביא למימוש של המפגש המיני.

(ד) הנאשם, כעולה מעדותו בפנינו (ראה גם את תמצית אמרתו ת/1), טוען כי הקשר היה הדדי, ספונטני, ללא כל יסוד של חשש ופחד שתרמו למימושו. בית הדין החליט לדחות כאמור את גרסתו זו של הנאשם, הוא לא התרשם מסימני האמת שעלו בעניין זה מעדותו, עדות שגם אינה עולה בקנה אחד עם מבחניו של השכל הישר. מימוש קשר מיני הדדי של להט יצרים ספונטני שמלווה את הצדדים, מקומו הטבעי אינו חדרו של האח האחראי שאליו ניתן להכנס בכל רגע ולהפריע לאותו מפגש, אם אכן היה קשר הדדי שיסודו בהסכמה בין הצדדים, המקום הטבעי למימושו היה צריך להיות מחוץ לתחומי של בית חולים ממשלתי, והראיות שבאו בפנינו מצביעות שהנאשם לא הציע למתלוננת לממש קשר מסוג זה בדירתה בטרם נישואיה או במקום מפגש נייטרלי, כמו בית מלון. מימוש הקשר בתוך חדרו של הנאשם לעת "קריאה" מצביע ומבליט את יסוד ניצול

המרות והסמכות של הנאשם לעניין מימושו, גם בהתחשב בפער הכוחות שהיה קיים בין הצדדים באותה העת (ראה בעניין זה את עש"מ 4709/04 בעניין אברהם בן חיים) כאשר המבחן של ניצול המרות כפי שהובהר על ידינו במסגרת הנורמטיבית אינו מתמצה באמונתו הסובייקטיבית של הנאשם כי הנה באה בפניו הסכמה לאותם מפגשים מיניים מצידה של המתלוננת.

(ה) בית הדין מוצא חיזוק למסקנות אליו הגיע גם בהליכים שהתנהלו במח"ש בעקבות תלונתו של הנאשם כי נסחט ע"י בן זוגה של המתלוננת וגם על ידה בגין אופציית הגשה של תלונה על הטרדה מינית ואולם מח"ש, בשעה שהתלונה נחקרה על ידם ובאו בפני גוף זה עדויות המתלוננת ובן זוגה, החליטה לסגור את תיק החקירה נגד בן זוגה השוטר, של המתלוננת (ראה לעניין זה את תמציתם של המוצגים ת/4 ו-2/נ).

(ו) בית הדין אינו יכול להתעלם מכך שבן זוגה של המתלוננת חשש שמא מדובר ביחסים רצוניים ובשל כך הציע לה להיבדק בפוליגרף במיוחד כדי לברר האם קיימה יחסי מין מלאים עם הנאשם, נקודה שהטרידה את מנוחתו לנוכח השפעתו על המשך התוחלת של הקשר המשפחתי ואולם בסופו של דבר העד, בן הזוג מר שי ע', השתכנע כי יחסי מין מלאים, לא קוימו, וכי היה יסוד של ניצול מרות ביחסים אלה, כעולה מעדותו בפנינו שהייתה מהימנה על ביה"ד ולכך ניתן להוסיף את יסוד התשלום שהציע הנאשם לעד בעבור כיסוי הוצאותיו לחוקרים פרטיים על פי אמונתו של הנאשם ואנו דוחים את גרסתו של הנאשם כי תשלומים אלה לא הוצעו, הצעה שיש בה גם כדי לחזק את ראיות התביעה לגבי העדר יסוד ההסכמה כאשר באותם מפגשים הנאשם קיבל על עצמו מעין אחריות לקשר ותוצאותיו (ראה בעניין זה גם את תמצית 11/נ).

(ז) בית הדין אינו סבור כי ראיות ההגנה כפי שהוצגו בפניו יש בהן כדי להשמיט ולמוסס את יסוד העדר ההסכמה וניצול המרות ליחסים שנתרחשו בין הנאשם והמתלוננת. אין זה מן הנמנע כי המתלוננת העריכה את רמתו המקצועית של הנאשם, את דרך ניהולו והביעה שביעות רצון במסגרת יחסי העבודה בתפקידה שם. בטופסי ההערכה הפורמליים שהוגשו לביה"ד (ראה בעניין זה את תמצית המוצגים נ/4 ו-6/נ), טבעי הוא הדבר שלא ניתן לתת ביטוי לאותה מערכת יחסים שמומשה בחדרי חדרים בין המתלוננת ובין הנאשם, הגם שכאמור אין לפסול את האפשרות שהנאשם זכה להערכה מקצועית מצידה של המתלוננת. יחסים שגם עד ההגנה מר שלמה דינור לא יכל למסור שנעדר בהם יסוד של לחץ גם אם הוא לא היה מסוגל לפרט איזה סוג של לחץ הופעל על המתלוננת מצידו של הנאשם.

(ח) עדי ההגנה שבאו בפנינו, הגב' רינה ישראלי שהעידה על יחסים תקינים בין הנאשם והמתלוננת שממנה לא שמעה כל תלונה וכן העידה שניתן לשמוע צעקות מחדרו של הנאשם ואולם אין בכך כדי להועיל להגנה מאחר והמתלוננת כלל לא צעקה, היא קיבלה את דרישות הנאשם והמעשים שנתבקשה לעשות ונעשו בהכנעה ובמעין קיפאון וגם אופיים של המעשים שנעשו בגופו של הנאשם אינו מלווה מטבעם של הדברים ברעשים מסוגים שונים. עדותם של עדי הגנה נוספים (ראה בעניין זה את עדותם של גב' אבו חאג'ול סאוסן וכן עדותה של גב' וורוד אבו אלהיג'א) כי הנאשם נהג בכבוד באחרים וכי עדים אלה לא הבחינו בכל דבר חריג, אין בעדויות אלה כדי לתרום דבר למהות ההתרחשויות שמומשו בחדרו של הנאשם מעשים שנעשו מחוץ לעיניהם של עדים אלה. גם עדותם של עדים אחרים (גב' ישראלי רינה, גב' מיכל סמל, מר שלמה דינור, מר סבאח נימר, מר חוסיין מוחמד ומר אדריס יוסף) על יחסיו התקינים של הנאשם עם הצוות או עובדת הצטרפותה של המתלוננת לרכבו של הנאשם, ולאווירת הצחוקים ששררה שם, אין לעדויות אלה משקל של ממש כדי להצביע כי מחוץ לרכבו ובחדרו של הנאשם שררה אותה אווירה של נועם הליכות, אווירת צחוק והסכמה הדדית, אשר כקביעתנו לא הייתה קיימת ביחסים שבין הנאשם והמתלוננת.

ב. האישום השני

1) היקף הראיות שנשמעו באישום זה היה מצומצם בצורה משמעותית לעומת אלו שבאו בפנינו באישום הראשון. גם באישום זה נדרשנו למידת התרשמותנו הבלתי-אמצעית מהעדים שהעידו בפנינו המתלוננת הגב' ר"ע והנאשם. בסופו של עיון ביה"ד החליט לדחות את גרסת הנאשם כפי שבאה בפנינו בתגובתו לאישום זה כי במקום העבודה נוצר קשר חברי, ידידותי בין הצדדים, נטול סממנים מיניים. ביה"ד לאחר שהתרשם באופן בלתי-אמצעי מעדותה של המתלוננת שבאה בפניו הגיע לכלל מסקנה כי אותם מעשים של חיבוקים נשיקות ונגיעות באיברי גופה האינטימיים לא נעשו מתוך תוכה של הסכמה הדדית והוא נותן אמון לעדותה בפנינו כי הדבר נעשה בשל פחדה וחששה ממנו.

זאת ועוד הנאשם עצמו הודה במהלך חקירתו הנגדית במעשים ובעבירות שיוחסו לו באישום השני למעט שאלות הנוגעות למהות יחסיה עם החבר שלה, אולם ביה"ד החליט ליתן אמון במלוא עדותה בפנינו, וקובע כי הנאשם עשה את המעשים שיוחסו לו באישום זה בהיבטם הפיזי והמילולי.

13. סוף דבר

לנוכח הממצאים והמסקנות שאליהם הגענו לעיל לגבי שני אישומיה של התובענה ביה"ד הגיע לכלל החלטה כי קיים יסוד איתן בדין המצדיק את הרשעתו של הנאשם בעבירות שיוחסו לו באישומים הראשון והשני. הנאשם במעשיו, בכך שמימש קשר מיני בתחומי בית החולים פגע במשמעת שירות המדינה. הנאשם הטריד מינית את המתלוננת כאמור באישום הראשון והשני, כאשר מעשיו הגיעו עד למעלתו של עשיית מעשה מגונה בגופן ובנוסף הנאשם בגין מכלול התנהגותו האמורה התנהג התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה בתפקידו ובמעמדו של הנאשם, בהתנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו ובקשר איתו.

14. ראיות וטיעונים לאמצעי המשמעת

ראיות וטיעונים לאמצעי המשמעת לגבי המעשים והעבירות שבהן הורשע הנאשם **יישמעו ביום י"ח בשבט תשס"ו (16.2.2006) בביה"ד למשמעת בחיפה בשעה 13:00.**

הכרעת הדין ניתנה ביום כ"ד בכסלו התשס"ו (25.12.2005), שלא בנוכחות הצדדים, להם היא תועבר באחת מדרכי המסירה המקובלות.

(-)	(-)	(-)
----- סעיד אבו זלאם	----- עו"ד אהובה מטסרו	----- עו"ד יוסף תלרז אב בית הדין יו"ר
חבר	חברה	